

**UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za zgodovino**

Diplomsko delo

JANEZ OBLAK
ŽIVLJENJE IN DELO

Mentor:
Kandidat:

dr. Darko Friš, izr.prof.
Marko Rakovnik

Maribor, 2004

ZAHVALA

Za strokovno pomoč in navodila pri nastajanju diplomskega dela se zahvaljujem mentorju dr. Darku Frišu, izr.prof.

Za lektoriranje diplomskega dela se zahvaljujem sodelavki prof. Nevenki Kutin ter prof. Moniki Novak za prevod povzetka v angleški jezik.

Zahvalim naj se tudi vsem, ki so bili pripravljeni svoje spomine deliti z mano, še posebej duhovnikoma Jožefu Tovšaku in Jožefu Turineku, družini Hafner iz Godešiča pri Škofji Loki ter duhovniku Štefanu Pavliju za nesebično posredovanje informacij. Za podporo skozi vsa leta študija in potrpežljivost pri nastajanju diplomske naloge pa naj svojo hvaležnost izrazim Katji in vsem domačim, tudi mojemu očetu, ki ga žal ni več med nami.

**UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

IZJAVA

Podpisani Marko Rakovnik, rojen 13. 09. 1975 v Mariboru, študent Pedagoške fakultete Maribor, smer zgodovina in tehnična vzgoja, izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom Janez Oblak, Življenje in delo pri mentorjuizr. prof. dr. Darku Frišu avtorsko delo. V diplomskem delu so uporabljeni viri in literatura korektno navedeni; teksti niso prepisani brez navedbe avtorjev.

Podpis študenta:

Lovrenc na Pohorju, september 2004

POVZETEK

Ob pregledu virov, ki bi govorili oziroma ohranjali podobo ljudi, ki so kakorkoli zaznamovali zgodovino mojega rojstnega kraja, Lovrenca na Pohorju, sem ugotovil, da je tega bore malo oziroma skoraj nič. Med lovrenškimi ljudmi pa je še zmeraj zelo živa podoba dolgoletnega župnika Janeza Oblaka, ki se ga ljudje radi in z občudovanjem spominjajo. Ker čas dogodke in ljudi potiska v pozabo, sem se odločil, da v svoji diplomski nalogi, Janez Oblak – življenje in delo, na enem mestu zberem dokumente in pričevanja, ki bi povedali, zakaj se je njegovega življenja vredno spominjati. Predstavljam ga kot celovito in vsestransko osebnost, ki je s svojim delom, voljo, vztrajnostjo in požrtvovalnostjo ter nenazadnje tudi pogumom obnovil slovensko kulturno delo v Lovrencu in položil temelje Društvenega doma (le-ta je še danes kot Kulturni dom središče lovrenškega kulturnega dogajanja in življenja). Kot borec za narodno zavest, prevajalec, pobudnik in organizator čitalniških večerov je ogromno prispeval tako za Lovrenc kot tudi za vso Dravsko dolino. Ob raziskovanju literature in ustnih virov sem sestavil nekakšno celostno podobo Janeza Oblaka.

KLJUČNE BESEDE: Janez Oblak, duhovniki, biseromašnik, Lovrenc na Pohorju, izgnanci, igre, prevajalstvo.

ABSTRACT

Doing survey about sources, preserving an image of people who marked the history of my birthplace, Lovrenc na Pohorju, I have found out, that there is barely to be found or nothing at all. But the image of long standing priest Janez Oblak is still alive among people of Lovrenc, as they like to remember him with greatfulness and admiration. In my diploma paper, Janez Oblak – Life and work, I have decided to gather documents and testimonies which would tell why it is worth to remember his life, despite time pushing events and people in oblivion. I represent him as a complete and universal personality, who with his work, will, persistence and self sacrifice and at last with his courage renewed the slovenian cultural work in Lovrenc and laid foundation stonefor Home association (this being the Culture home today in the centre of coltural events and life in Lovrenc). As a struggler for national consciousness, translator, initiatiior and organizer of social evenings, he contributed as for Lovrenc and the whole Drava valley. By researching literature and oral sources I have composed a complete image of Janez Oblak.

KEY WORDS: Janez Oblak, priests, Lovrenc na Pohorju, exiles, plays, translations.

KAZALO:

Zahvala.....	...1
Izjava.....	...2
Povzetek.....	...3
Ključne besede.....	...3
Abstract.....	...4
Key words.....	...5
1. UVOD.....	...7
2. BIOGRAFIJA.....	...10
2.1 Rojstni kraj in mladostna doba.....	...10
2.2 Kaplan Janez Oblak.....	...14
2.3 Župnik Janez Oblak.....	...17
2.4 Janez Oblak kot osebnost.....	...32
3 ŽIVLJENJSKO DELO JANEZA OBLAKA.....	...37
3.1 Oblakovo prosvetno delo in kultura v Lovrencu.....	...37
3.1.1 Prve igre in priprave nanje.....	...39
3.1.2 Društveni dom.....	...45
3.1.3 Obdobje do leta 1941.....	...47
3.2 Skrb za versko življenje.....	...50
3.2.1 Red službe božje.....	...51
3.2.2 Sveta obhajila.....	...52
3.2.3 Bratovščine in družbe.....	...53
3.2.4 Moralno stanje župnije.....	...54
3.3 Skrb za župnijo.....	...55
PRILOGE.....	...58
Priloga A: Slavnostni govor.....	...59
Priloga B: Promemoria – pismo Janeza Oblaka.....	...61
Priloga C: Kupoprodajna pogodba.....	...63
Priloga D: Vizitacijsko poročilo.....	...65
Priloga E: Vizitacijski zapisnik – formular.....	...67

Priloga F: Izkaz o službovanju.....	69
Priloga G: Naslovna stran igre Podrti križ.....	71
Priloga H: Naslovna stran igre Izgubljena ovca.....	73
Priloga I: Naslovna stran veseloigre Dva para se ženita ali Gonja za srečo.....	75
Priloga J: Vabilo na predstavo igre Bele vrtnice.....	77
Priloga K: Vabilo na predstavo igre Bela ciganka.....	79
Priloga L: Vabilo na predstavo igre Kristusovo trpljenje - pasijon.....	81
Priloga M: Vabilo na predstavo igre Ženitev.....	83
LITERATURA.....	85

1. UVOD

Diplomska naloga o gospodu Janezu Oblaku govori o duhovniku in prosvetnem delavcu, ki je deloval v Lovrencu na Pohorju med letoma 1917 in 1921 kot kaplan in nato od leta 1925 do leta 1977 kot župnik.

Oblaka predstavljam kot celovito in vsestransko osebnost. S svojim delom, voljo, vztrajnostjo in požrtvovalnostjo ter nenazadnje tudi pogumom je obnovil slovensko kulturno delo v nemčurskem Lovrencu in položil temelje Društvenega doma, ki je še danes (kot Kulturni dom) središče lovrenškega kulturnega dogajanja in življenja. Poleg tega si je zadal še vrsto drugih obvez, ki so segale od borca za narodno zavest, prevajalca, pobudnika in organizatorja čitalniških večerov do imenovanega častnega konsistorialnega svetnika mariborskega ordinariata.

Namen moje diplomske naloge je sistematično predstaviti Janeza Oblaka kot človeka, ki je s svojim delom in osebnostjo ogromno prispeval ne le za Lovrenc, temveč za vso Dravsko dolino. Pri tem se opiram na že napisane članke o njem, na dela, ki jih je napisal sam in jih hrani Univerzitetna knjižnica v Mariboru, na arhivsko gradivo Škofijskega arhiva Maribor, na župnijsko kroniko njegove rojstne fare, kroniko župnije Lovrenc na Pohorju in spomine ljudi, ki so ga osebno poznali.

Pri pisanju naloge sem se opiral predvsem na članek¹ Alojzija Žalarja »Janez Oblak«, na članek neznanega avtorja, ki je bil objavljen v Družini, »Služil sem domovini«², na sporočilo škofijskega ordinariata duhovnikov mariborske škofije »Janez Oblak«³, na sestavek iz Kronike župnije Reteče, ki poroča o njegovem življenju, na njegovo lastno pismo

¹ Alojzij Žalar, Janez Oblak, Glasnik CMD, leto VII, št.2, Ljubljana, junij 1977, str.69 -71.

² JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str.7.

³ Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

»Promemoria«⁴, ki ga je kot vizitacijsko poročilo pisal v dekanijo Maribor in v njem podal kratek oris svojega življenja, ter na raziskovalno nalogo Sonje Wolfgruber⁵ »Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951. leta«. Ti članki so mi bili poleg lovrenške župnijske kronike in spominov njegovih sorodnikov in ljudi, ki so Janeza Oblaka osebno poznali, glavno vodilo in vir informacij. Sonja Wolfgruber je v svoji raziskovalni nalogi predstavila kulturno dogajanje v Lovrencu med leti 1925 in 1951 in je v njej obdelala tudi obdobje, ko je ustvarjal Janez Oblak, zato sem v poglavju o Oblakovem prosvetnem delu črpal predvsem iz omenjene raziskovalne naloge. Vpogled v Oblakovo delo za lovrenško župnijo in versko življenje lovrenških faranov pa mi je nudila župnijska kronika, dekanijske vizitacije, ki jih hrani Škofijski arhiv v Mariboru, in podatki, ki sem jih dobil v pogovorih z njegovimi še živečimi kaplani.

Poleg zgoraj naštetih tekstov sem Oblakovo življenjsko sliko dopolnil še z njegovimi redkimi ohranjenimi deli, ki jih hrani Univerzitetna knjižnica Maribor, ter arhivskim gradivom Škofijskega arhiva Maribor. Veliko koščkov Oblakovega življenja sem uspel sestaviti šele s pomočjo njegovih sorodnikov⁶, ki danes živijo na kraju, kjer je stala domačija družine Oblak. Oblakovo zapuščino (kolikor je še ohranjene) predstavljajo povečini le fotografije in pa dokumenti, ki jih še hranijo njegovi sorodniki iz Godešiča (urejeno imajo rodovno deblo, ki je zares obsežno). V veliko pomoč so mi bili pogovori z njegovima kaplanoma, Jožefom Turinekom in Jožefom Tovšakom, sorodniki ter starejšimi Lovrenčani.

Za celostno predstavitev Janeza Oblaka sem izbral sledeči koncept. Najprej podrobneje predstavim njegovo biografijo (poglavje sem razdelil na mladostno obdobje, kaplansko obdobje, obdobje njegovega župnikovanja in na prikaz njegove osebnosti), nato pa v naslednjih

⁴ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

⁵ Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951. leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996, str. 10 – 35.

⁶ Na naslovu Godešič 93 danes stanuje družina Vincenca Hafnerja, čigar oče je bil bratranec Janeza Oblaka (po pripovedovanju Vincenca Hafnerja).

poglavjih njegovo življenjsko delo. Oblaka predstavim kot pisca in prevajalca iger za ljudske odre ter predstavim njegovo vlogo pri skrbi za verske objekte lovrenške župnije.

Upam, da bo diplomska naloga podala jasen oris Oblakovega življenja in delovanja, čeprav se zavedam, da zaradi pomanjkanja podatkov nisem zajel in uspel podati vseh raznolikosti njegovega življenja.

2. BIOGRAFIJA

2.1 ROJSTNI KRAJ IN MLADOSTNA DOBA

Janez Oblak se je rodil na Gorenjskem 22. julija 1886. Njegove korenine segajo v skromno kajžo⁷ k Budnarjevim na Godešič. Oče, Jakob Oblak, je bil tesar, ki se je na Godešič priženil iz Hraš⁸ pri Smledniku⁹, mati Marija, rojena Hafner, pa je bila kmečka hči in dninarica. Svojega otroštva se spominja takole: »*Leseno hišico smo imeli. Trda nam je predla in skoraj vedno sem bil lačen. Bili smo dninarska družina.*«¹⁰ Hišno ime Budnar je iz domačih Hraš prinesel Jakob Oblak in se je ohranilo vse do danes, o čemer še priča t.i. Budnarjevo znamenje v Godešiču.¹¹

Janez je imel tri sestre Marijo (Micko), Marijo (Mino) in Ivano ter dva brata Antona in Franceta. Anton je umrl že pred Janezovim rojstvom, France pa kmalu za tem. Mati Marija je prinesla v zakon še dva nezakonska otroka, Jakoba (njegov brat dvojček Filip je kmalu po porodu umrl) in Georga.

⁷ Štefan Pavli, Janez Oblak, Kronika župnije Reteče, Reteče 2001, str. 190.

⁸ Hraše (350 m) so razpotegnjeno naselje, ki leži večinoma na ravnini južnega roba Kranjskega polja, ob cesti Smlednik – Vodice, severno od najvišjega vrha Smledniškega hriba (516 m). Nekaj domačij je že na vznožju. Naselje sestavljajo deli Imene, Na hudem, Muljava, Plavce in Brajda. Severno od kraja je na zakraselem površju nižinski gozd Hrastovo, na njegovem robu pa stoji cerkev sv. Jakoba, ki je bila zgrajena ob koncu 15. stoletja. Kraj se prvič omenja že leta 1118. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 126).

⁹ Smlednik je gručasto naselje, ki leži nad levim bregom Zbiljskega jezera, pod Smledniškim hribom (516 m), kjer se konča soteska med Starim gradom in Brezovcem (464 m) na jugu. V bližini je most čez Savo, po katerem je speljana cesta Medvode – Vodice. Na južnem koncu vasi je župnijska cerkev sv. Urha, prvič omenjena že leta 1118. Iz naselja vodi cesta k ostankom starega gradu, ki je bil zgrajen na temeljih prazgodovinskega gradišča in kasnejše rimske utrdbe. Z imenom Puerg Flednich se omenja že leta 1297. Potres leta 1511 ga je zelo prizadel, vendar so ga popravili. Imel je poznoromansko podobo, v 16. stoletju pa je dobil obodno obzidje. Opuščen je bil že v prvi polovici 17. stoletja, danes pa so od njega ostale samo razvaline. Okoli gradu je več sprehajalnih poti, med njimi kalvarija s kapelicami. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 275).

¹⁰ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

¹¹ Znamenje pri Budnarju je zidano slopasto znamenje, ki stoji ob stari cesti Loka – Godešič. Znano je tudi kot kužno znamenje. Znamenje je datirano v 17. stoletje – na vojaški karti iz leta 1763 je že vrisano. Sedanji lastnik parcele in hiše ob znamenju, Vinko Hafner, ga je leta 1992 temeljito prenovil. Podobe na znamenju so: sv. Miklavž, Križanje, sv. Vincencij in sv. Mohor in Fortunat (Pavli, Š. (2001). Kronika župnije Reteče. Reteče: Tiskarna Schwarz).

*Slika 1 – Rojstna hiša Janeza Oblaka fotografirana z južne strani
(fotografija je last Vincenca Hafnerja).*

*Slika 2 – Rojstna hiša Janeza Oblaka fotografirana z jugozahodne strani
(fotografija je last Vincenca Hafnerja).*

Slika 3 – Znamenje pri Budnarju pred obnovo leta 1992 (fotografija je last Vincenca Hafnerja).

Janez je hodil za skromno pomoč vsako jutro iz Godešičev¹² v Škofjo Loko ministrirat očetom kapucinom. Sorodniki so bili sicer bogati, a revnim nenaklonjeni. Janez je o njih povedal tole:

»Moja žlahta so bili imenitni zemljiški gospodje. Ko sem šel v šole, so ti kar naprej sikali vame: Kaj boš ti reva v šolah? Delat pojdi. Zaničevan sem

¹² Godešič (354 m) je gručasto naselje, ki leži v jugozahodnem delu Sorškega polja na levi strani reke Sore. Okoli starega jedra ob poznogotski cerkvi sv. Janeza Evangelista je veliko novih hiš, največ ob cesti Škofja Loka – Jeprca. Večina vaščanov je zaposlena v industriji in gradbeništvu, drugi pa se ukvarjajo s trgovino, kmetijstvom, obrtjo in drugimi dejavnostmi. Blizu je gozdnata Velika dobrava s keltskimi gomilami. V 12.stoletju je bil v Godešiču dvorec freisinškega gospostva. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 106).

bil, ker sem bil od revne hiše. Godilo se mi je tako kot Cankarju. Ko sem doštudiral, pa je moja žlahta obrnila krila.»¹³

Slika 4 – Znamenje pri Budnarju po obnovi leta 1992 (fotografija je last Vincenca Hafnerja).

Osnovno šolo je obiskoval v Škofji Loki, gimnazijo v Kranju. Denar za šolanje si je tako kot mnogi njegovi vrstniki služil s popoldanskim inštruiranjem, saj skromna štipendija ni bila dovolj.¹⁴ Po maturi, leta 1907, ki ji je sledilo nekaj mesecev vojaške službe v Pragi, se je hotel vpisati v ljubljansko bogoslovje, a se ni mogel odločiti zaradi revščine, ki jo je videl doma. Rad bi čimprej pomagal staršem in družini, zato se je zaposlil na pošti v Škofji Loki. Po materini smrti ni več čutil dolžnosti do doma, zato je

¹³ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

¹⁴ Štefan Pavli, Janez Oblak, Kronika župnije Reteče, Reteče 2001, str. 190.

stopil v mariborsko bogoslovje. Za Maribor se je odločil iz dveh razlogov: ker je imela ljubljanska škofija takrat dovolj duhovnikov in ker so bili njegovi nekdanji sošolci v Ljubljani že v višjih letnikih.¹⁵

2.2 KAPLAN JANEZ OBLAK

V duhovnika je bil posvečen po končanem tretjem letniku bogoslovnih študij, 25. julija 1912, »...od prezvišenega, blagopokojnega kneza in škofa Mihaela Napotnik¹⁶...« v mariborski stolnici.¹⁷ Odtlej je služboval vedno le v mariborski škofiji. Dne 4. avgusta 1912 je obhajal novo mašo v domači župnijski cerkvi v Retečah¹⁸ pri Škofji Loki.¹⁹ To je bil za župnijo pomemben praznik. Farani so po štiridesetih letih v svoji sredi znova pozdravili novomašnika - kot so dejali : »...Budnarjevega gospoda z Godešič...«.²⁰ Vsa župnija se je trudila, da bi mu kljub skromnim razmeram, v katerih je živel, omogočila čimbolj slovesno obhajanje nove

¹⁵ Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

¹⁶ Napotnik, Mihael (Tepanje, 20.9.1850 – Maribor, 28.3.1922), škof. Bil je drugi naslednik škofa A. M. Slomška v Mariboru (1889 – 1922), pred tem pa ravnatelj slovitega Avguštineja in dvorni pridigar. Po duhovniškem posvečenju je kot gojenec Frintaneja (Avguštinej) nadaljeval študij na Dunaju in 1880 promoviral iz teologije. Kot duhovnik je služboval v Vojniku (1875), Sevnici in Mariboru; 1881 je postal prof. cerkvene zgodovine in cerkvenega prava, 1883 še prof. filozofije na mariborskem bogoslovju. V letih 1885 – 89 je bil dvorni kaplan na Dunaju ter študijski direktor, bibliotekar in ekonom Frintaneja na Dunaju. Leta 1889 je bil imenovan za lavantinskega škofa, kar je ostal do smrti. V prizadevanju za reorganizacijo škofije je vodil pet škofijskih sinod, s katerimi je položil temelje učinkovitejši pastoralni dejavnosti lavantinskih duhovnikov. Bil je odličen pridigar in ploden teološki pisatelj. Leta 1897 je na mariborskem bogoslovju ustanovil stolico za krščansko filozofijo ter dal pobudo za ustanovitev revij *Voditelj v bogoslovnih vedah* (1898) in *Ljubitelj krščanske umetnosti* (1914). (Enciklopedija Slovenije. (1993). Ljubljana: Mladinska knjiga.)

¹⁷ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

¹⁸ Reteče so gručasta vas v južnem delu Sorškega polja, s katerega privre pod njo na dan talna voda v številnih izvirih. V Retečah je župnijska cerkev sv. Janeza Evangelista. Kraj se prvič omenja že leta 1160. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 258).

¹⁹ Štefan Pavli, Janez Oblak, Kronika župnije Reteče, Reteče 2001, str. 190.

²⁰ Prav tam.

maše. Posestniki iz Reteč in Gorenje vasi²¹ so darovali smreke in smrečice za mlaje, dekleta Marijine družbe so spletna vence iz zelenja in z njimi okrasile cerkev z okolico in župnišče, gospodinje pa so poskrbele za obložene mize. Poleg domačinov je bilo precej gostov tudi iz Stare Loke.²² Slavnostni govornik mu je bil Fran Saleški Finžgar, ki je takrat služboval v Sori.²³ Kot novomašnik se je leta 1912 udeležil evharističnega kongresa na Dunaju, ki mu je »...ostal v nepozabnem spominu«.²⁴

Kot semeniščni duhovnik je bil 16. avgusta 1913 premeščen k Sv. Juriju ob Ščavnici.²⁵ Ko je dobil to svojo prvo službo kot kaplan, je s svojimi prihranki kupil domačim v Godešiču kravo, da so se mogli za silo preživljati.²⁶ Iz tega časa se je ohranila anekdota, da je tamkajšnji župnik (Janez Kunec)²⁷ vsakega svojega kaplana že na začetku preizkusil tako, da ga je popeljal v svoj vinograd, kamor je bilo treba čez štirinajst brvi. Kdor je pot zmogel, je bil sposoben za njegovega kaplana.²⁸

²¹ Gorenja vas (352 m) je gručasta vas v južnem delu Sorškega polja, tik ob Retečah. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 109).

²² Stara Loka je primestno naselje na robu prodne terase na levi strani reke Selške Sore. Spada med naša najstarejša naselja (prvič se omenja že leta 973) in župnije (prvič je omenjena leta 1074). Domačini naselje imenujejo Fara. Sedanja novoromanska župnijska cerkev sv. Jurija je iz leta 1865. V starološkem gradu, ki naj bi nastal iz dvorca freisinškega gospostva, je center za rehabilitacijo slepih in slabovidnih. Tu je več zanimivih hiš, kapelici in Krvavo znamenje, kjer so nekdaj obglavljali na smrt obsojene. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 287).

²³ Sora je gručasto naselje, ki leži na vršaju, nad potokom Ločnico, ki priteče iz tesne doline v Polhograjskem hribovju. Zahodno nad naseljem se strmo dviga z gozdom porasel hrib Hom (715 m). V dolini Ločnice sta zaselka Farjevec in Komarnija. Kraj se prvič omenja leta 1154. Stara cerkev sv. Štefana iz 13. stoletja je bila med letoma 1882 in 1884 prezidana v psevdogotskem slogu. V Sori je dalj časa deloval pisatelj Fran Saleški Finžgar (1871 – 1961). (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 278).

²⁴ Alojzij Žalar, Janez Oblak, Glasnik CMD, leto VII, št.2, Ljubljana, junij 1977, str.70.

²⁵ Sveti Jurij (251 m) je razloženo naselje na zahodu Goriškega in leži v Lendavskem dolu. Vas sestavljajo Gerečavci, Mačkove Grabe, Srednja vas in Metlika. Župnijska cerkev sv. Jurija, ki se omenja že sredi 14.stoletja, je z novejšo prezidavo izgubila prvotno gotsko podobo. Med letoma 1955 in 1990 se je naselje imenovalo Jurij. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 297).

²⁶ Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

²⁷ Alojzij Žalar, Janez Oblak, Glasnik CMD, leto VII, št.2, Ljubljana, junij 1977, str.69.

²⁸ Štefan Pavli, Janez Oblak, Kronika župnije Reteče, Reteče 2001, str. 190.

Pri Sv. Juriju je ostal do velikega šmarna 1917 (15. avgust 1917), ko je prvič stopil med šentlovrenške farane. Pri njih je ostal do leta 1921, in sicer prva tri leta kot kaplan II. (od 16. avgusta 1917 do 31. avgusta 1920); po odhodu župnika Friderika Horvata kot provizor od 1. septembra 1920 do 28. februarja 1921 in kot kaplan I. od 1. marca 1921 do 31. maja 1921.²⁹ To je bilo obdobje hudih narodnih bojev, ki so se vršili v tukajšnjem ponemčenem kraju z odpadniki.³⁰

Leta 1921 dobi dekret za kaplana pri Sv. Benediktu³¹ v Slovenskih goricah (tukaj slušbuje od 1. junija 1921 do 30. novembra 1925), od koder leta 1925 ponovno pride v Sv. Lovrenc na Pohorju³² – tokrat kot župnik. Od takrat župnije ni zapustil več kot za nekaj dni, razen kot izgnanec med drugo svetovno vojno.³³

²⁹ Škofijski arhiv Maribor, Izkaz o službovanju.

³⁰ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

³¹ Benedikt v Slovenskih goricah (242 m), prvotno razloženo naselje, ki leži v osrčju Slovenskih goric, v ozki dolini potoka Drvanje, je po letu 1980 preraslo v gručasto središčno naselje. Staro jedro je okoli v osnovi gotske župnijske cerkve sv. Benedikta, prvič omenjene leta 1329, novejši del pa se širi ob glavni cesti Maribor – Gornja Radgona. Ob cesti proti zaselku Benedički Vrh je opušččen izvir benediške slatine. V okolici so halštatske gomile in antično grobišče z gomilami. Slednje naj bi bilo povezano z rimsko cesto, ki je tod domnevno vodila iz rimske Poetovie proti območju, kjer je danes Gornja Radgona. Do leta 1952 se je kraj imenoval Sv. Benedikt v Slovenskih goricah. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 54).

³² Lovrenc na Pohorju (436 m) je obcestno središčno naselje, ki leži v severnem delu Pohorja v Ribniško – Lovrenškem podolju, ob potoku Radoljna. Ob sotočju Radoljne in potoka Slepnice je zaselek Kurja vas. Novejši soseski sta Na Puši in Gaberca. Glavna gospodarska dejavnost je industrija, ki se je v preteklosti razvila zaradi obilo vodne sile in lesa iz bližnjih gozdov. Območje, kjer stoji naselje, je leta 1091 pripadlo šentpavelskemu samostanu s Koroškega. Leta 1222 je naselje dobilo sejemske pravice, leta 1381 pa se že omenja kot trg. V Lovrencu so tri cerkve. Župnijska cerkev sv. Lovrenca je iz 18.stoletja, prej je bila tu romanska stavba iz srede 12.stoletja. V južnem delu naselja stoji cerkev sv. Radegunde, sredi trga pa cerkev sv. Križa, ki ima sedanjo podobo od 17.stoletja. Visoko na temenu Pohorja so obsežna šotna barja in Lovrenška jezerca. Do leta 1952 se je kraj imenoval Sv. Lovrenc na Pohorju. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 182).

³³ Štefan Pavli, Janez Oblak, Kronika župnije Reteče, Reteče 2001, str. 190.

2.3 ŽUPNIK JANEZ OBLAK

1. decembra 1912 je dotedanji lovrenški provizor Anton Somrek (ki je prevzel župnijo potem, ko si je župnik Viktor Preglej »...z morilnim orožjem v duševni zmedenosti sam pretrgal nit svojega življenja.«)³⁴, nastopil kaplansko službo na Vranskem.³⁵ Za razpisano župnijo so prosili štirje gospodje: dva župnika, provizor in en kaplan. Ko se je razvedelo, da je med prosilci tudi nekdanji kaplan in provizor Janez Oblak (ki se je dne 1. junija 1921 preselil k Sv. Benediktu v Slovenske gorice), so se farani lovrenške župnije takoj razdelili v dva tabora. V prvem je bila večina narodno zavednega kmečkega in delavskega prebivalstva, v drugem pa »...zagrižena trška nemškutarija.«³⁶ Ta skupina je hujskala in protestirala na vse mogoče načine. Besnost nasprotnikov pa je šla novo imenovanemu župniku vseeno tako k srcu, da se je dal umestiti v tuji župniji Sv. Magdalene v Mariboru in si je tudi od strani svojih pristašev prepovedal vsak slovesen sprejem.³⁷

Sam je dejal, da se v tistih časih ni bilo lahko odločiti za Pohorje: »Vedeli smo že kot bogoslovci, da je Dravska dolina najbolj ponemčena.«³⁸ Teh

³⁴ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.115.

³⁵ Vransko (340 m), nekdanj obcestno, danes že gručasto trško naselje na zahodnem robu Celjske kotline, leži v severnem delu Vranske kotlinice, ob sotočju reke Bolske in potoka Merinščice. Osrednji del Vranskega je sklenjeno pozidani Trg, ki ga sestavljata Zgornji in Spodnji Konec. K naselju spadajo zaselki Briše, Gorica, Ilovca, Mavta, Podgozd in Videm. Vransko je središčno naselje območja ob zgornjem toku Bolske in okoliškega hribovitega sveta. Ob gradnji avtoceste leta 1995 so odkrili na Ilovci ostanke rimske opekarne. Župnijska cerkev sv. Mihaela se omenja že leta 1123 in je imela do leta 1842 taborsko obzidje. Nazadnje je bila obnovljena v drugi polovici 19.stoletja. v zahodnem delu naselja stoji klasicistična nadstropna stavba, dvorec Vitenbach, Prajhaus ali Avžlak, kjer so bile med letoma 1809 in 1813, mitnica, pivovarna in obmejna carinarnica – danes so v njem stanovanja. Naselje se prvič omenja leta 1286. Trg je postalo leta 1868. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 334).

³⁶ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.116.

³⁷ Kronika župnije Sv. Lovrenc nad Mariborom od leta 1903, str. 101, 102.

³⁸ Lovrenc na Pohorju ali Šentlovens, kot se je takrat imenoval, je bil gospodarsko, politično in upravno središče precejšnega predela Pohorja. Med svojim prebivalstvom je imel zato vse prvine drobnega meščanstva in kmečko – delavskega proletariata. Meščanstvo je dajalo vso podporo Nemcem in kasneje nacionalsocialističnemu

*ljudi nismo sovražili, ne, saj so bili naše krvi, ljubiti pa jih tudi nismo mogli. Bogoslovci smo bili vedno zavedni Slovenci in ljubitelji slovenskega jezika in svojega naroda...».*³⁹

Janez Oblak je bil inštaliran 1. decembra 1925 zjutraj v dekanijiški cerkvi Sv. Magdalene v Mariboru od »...prečastitega gospoda dekana Antona Stergarja⁴⁰...« in je sprejel nase breme, ki se mu je zdelo »...po preteku pet in pol let službovanja ogromno, nepremagljivo...«.⁴¹ V župnijo Sv. Lovrenc na Pohorju je prispel še isti dan v mrzlem, deževnem in snežnem vremenu »...ves premražen in moker.«⁴² Ob začetku svojega župnikovanja je vzel k sebi tudi svoji sestri, Mino in Marijo - Micko (Mina je imela na skrbi gospodarstvo ter govejo živino, Micka pa mu je kuhala) ter s tem izpolnil očetovo željo. Kočico v Godešiču so prodali, tako da ni imel več doma.⁴³ Lastnica hiše je bila Marija, za prodajo pa se je dogovoril Janez. Hišo je prodal svojemu bratrancu Vinku Hafnerju (čevljarju iz Godešiča pri Škofji Loki), ki je bil že pred tem nekaj let skrbnik hiše.⁴⁴

režimu. Zaradi svojega navidez prevladujočega nemškutarskega obeležja je imel Šentlovrenc pri Nemcih celo naziv »Mali Berlin«. (Milan Guček, Bojna pot Šercerjeve brigade, Partizanska knjiga, Ljubljana 1982, str. 89).

³⁹ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

⁴⁰ Stergar, Anton – dekan in župnik pri sv. Magdaleni v Mariboru, rojen 3.2.1879, umrl pa je 13.3.1954. (Enciklopedia Slovenije. (1993). Ljubljana: Mladinska knjiga.)

⁴¹ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

⁴² Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.116.

⁴³ Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

⁴⁴ Na mestu, kjer je stala domačija, je Vincenc Hafner (sin Vinka Hafnerja, ki je od Janeza Oblaka kupil hišo) zgradil novo hišo, ki danes nosi naslov Godešič 93 (ohranjena je kupoprodajna pogodba - priloga).

Slika 5 - Duhovnik Janez Oblak (desno) s svojim bratrancem Vinkom Hafnerjem (levo) (fotografija je last Vincenca Hafnerja).

Ne glede na proteste zoper njegovo imenovanje od strani trških nemčurjev in ne glede na obstoječe negotove razmere je vse začetne težave prestal, a si ob tem močno izrabljjal zdravje. Zaradi bolezni in nujne težke operacije v letu 1930 skoraj leto dni ni mogel uradovati, po ozdravitvi pa je »...vse zaostanke kmalu nadoknadil...«. ⁴⁵

⁴⁵ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

Tako pride leto 1941 in začetek druge svetovne vojne. Župnika Oblaka so hkrati z župnikom Nadrahom iz Puščave⁴⁶ odpeljali v izgnanstvo.⁴⁷ Vojna leta je delno preživel v taboriščih v Mariboru, Rajhenburgu, Zagrebu in Slavonski Požegi (od 20. aprila 1941 do 30. julija 1941), nato pa je bil brez službe pri cistercijanih v Stični (od 1. avgusta 1941 do 15. junija 1945). 16. junija se je vrnil med svoje farane. Poleg župnika so pregnali tudi obe njegovi sestri, Mino in Marijo, v Bosno v Turbe pri Travniku. Ko so ju rešili pred lakoto, sta prišli v Slovenijo h kmetu Janezu Omahnu, v župniji Višnja Gora⁴⁸. Zadnji dve leti vojne sta preživel v Ljubljani na pristavi Mestni log,

⁴⁶ Puščava (510 m) je majhno razloženo naselje na Lovrenškem Pohorju in ima gručasto jedro v dolini ob sotočju potoka Radoljne in Lamprehtovega potoka. Leži ob cesti iz Dravske doline proti Lovrencu na Pohorju. Nekaj hiš je tudi v soteski pred izlivom Radoljne v reko Dravo, kjer se cesta onkraj mostu priključi na glavno cesto Maribor – Dravograd, in na pobočju vzhodno od Rdečega Brega. V jedru naselja stojita cerkev sv. Ane in župnijska Marijina cerkev, obe iz 17. stoletja. slednja sodi med pomembne zgodnjebaročne spomenike v Sloveniji. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 249).

⁴⁷ Osnovne smernice za množičen izgon Slovencev je predpisal sam Himmler aprila 1941, ko se je s posebnim vlakom »Steiermark« ustavil v Brucku na Muri. V zasedeni Spodnji Štajerski so prve aretacije Slovencev opravili oboroženi člani švabsko – nemške kulturne zveze, oddelki vojske in orožništva. Ker so bili zapori daleč premajhni, da bi lahko sprejeli veliko število aretiranih in za izgon predvidenih Slovencev, sta morala preselitvena štaba v Mariboru in na Bledu ustanoviti nekaj novih preselitvenih taborišč. Glavno in nekaj časa tudi največje preselitveno taborišče v Spodnji Štajerski je bilo v Meljski vojašnici v Mariboru, v župnišču v Šmartnem pri Slovenj Gradcu in v celjskih zaporih »Stari pisker«. Izgon prvega vala ljudi iz Spodnje Štajerske se je začel 7. junija 1941. Pozaprl so večinoma moške brez njihovih družinskih članov. Voziti so jih začeli v preselitveni taborišči Maribor in Rajhenburg (danes Brestanica). 7. junija 1941 je iz Slovenske Bistrice krenil tudi prvi transport izgnancev v Srbijo. Ob 17.07 je odpeljal 300 ljudi. Ohranjen je natančen vozni red, ki ga je izdelal Eichmann. Ob 21.50 je ta transport prispel na postajo Zagreb – Sava (pogostitev hrvaškega Rdečega križa: kava in čaj, kruh in mleko za otroke). 8. junija je transport ob 5.05 prispel v Slavonski Brod, nato pa so izgnance s kamioni prepeljali v Bosanski Brod (tam poskrbita za prehrano hrvaški Rdeči križ in hrvaška vojska). Ob 9.15 steče odhod z ozkotirno železnico do Doboja, kjer so ljudje med 15 - minutnim postankom dobili le vodo, ob 16.30 pa prispejo v Zenico (zaradi kratkega 10 - minutnega postanka niso mogli razdeliti čaja, ki so ga vozili s seboj). Ob 20.30 so prispeli v Sarajevo (za prehrano golaž, namazan kruh in češnje, kar je priskrbel hrvaški Rdeči križ). Ob 21.45 odidejo iz Sarajeva in 9. junija zjutraj ugledajo Užice. Ker je imel vlak zamudo, hrane niso mogli razdeliti. Šele ob 10.30 dobijo čaj v Leskovcu, ob 12.30 pa transport raztovorijo v Arandjelovcu. Do 26. julija je bilo prepeljanih 10761 ljudi, do 27. septembra pa še kakih 3000. (Mikuž, M. (1970). Zgodovina slovenskega osvobodilnega boja. Ljubljana: Prešernova družba.)

⁴⁸ Višnja Gora (384 m), majhno mestece s starim gručastim jedrom, leži v Dolenjskem podolju, na podolgovatem pomolu pod Starim gradom (508 m). Na Starem gradu je stalo keltsko in kasneje rimsko taborišče. Srednjeveški predhodnik mesta je bil bližnji Stari trg, ki se omenja v 14. stoletju. Na grič so se prebivalci preselili zaradi turške nevarnosti. Leta 1478 je Višnja Gora postala mesto, ki je bilo trgovsko, prometno in vojaško pomembno. Leta 1554 je dobilo šolo. Na Starem gradu so razvaline gradu,

kjer je bilo kmetijsko gospodarsko zavetišče sv. Jožefa in je bila prednica njuna sestrična.⁴⁹

Župnik Oblak je bil na transportu za Slavonsko Požego, ki je iz meljske vojašnice krenil 14. julija 1941. Prvi transport iz Maribora v Slavonsko Požego je krenil 11. julija 1941 in je do 26. julija 1941 prepeljal (v štirinajstih transportih) 6065 oseb.⁵⁰ Ljudje so bili brez hrane, ležali in spali so kar na tleh, moške so ločili od žensk.⁵¹

Po vojni se je župnik Janez Oblak vrnil na Pohorje. »*Vrnitev sem je bila za vse, ki smo okusili nemški škorenj, novo rojstvo.*«⁵²

Pride leto 1947, ko so v mesecu juniju prestopili avstrijsko – jugoslovansko mejo »četniki«, pod vodstvom nekega Srneca iz Kamnice.⁵³ Le-ti so 24. junija 1947 razbili miting pri Orozlu v Lehnu.⁵⁴ Zaklenili so zborovalno dvorano in po svoje nadaljevali z mitingom. Zborovalce – občane so nato izpustili, govornika – aktivista iz Maribora pa vklenili, njegov avto zažgali,

ki je z imenom Wichselberch prvič omenjen že leta 1154. Bil je domovanje mogočnih grofov Višnjegorskih. Propadati je začel konec 18.stoletja. Razvoj mesta je kasneje zastal. V kraju sta župnijska cerkev sv. Tilna in podružnična cerkev sv. Ane. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 330).

⁴⁹ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.121.

⁵⁰ Darja Miglič, Izgnanci iz Lovrenca na Pohorju, Lovrenc na Pohorju, 1998, str.11.

⁵¹ Po pripovedovanju gospe Nade Hren.

⁵² JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

⁵³ Kamnica (290 m) je strnjeno primestno naselje zahodno od Maribora. Leži v dolini reke Drave med Kamniškim potokom in Rošpohom. Središče je trg pred cerkvijo. V okolici so zaselki Na Otoku, Novo naselje ter Lucijin in Kamniški breg. Cerkev sv. Martina se prvič omenja med letoma 1096 in 1105. Že v 12.stoletju je postala sedež pražupnije. To so kasneje prenesli v Maribor, Kamnica je nato postala vikariat, v 14.stoletju pa spet župnija. Sredi 17.stoletja so cerkev barokizirali in zaradi bogate baročne notranje opreme je eden najpomembnejših kulturnih spomenikov v okolici Maribora. Pod pregrado hidroelektrarne je Mariborski otok z urejenim kopališčem, največji rečni otok pri nas. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 141).

⁵⁴ Lehen je razloženo naselje v severnem delu Pohorja in leži v Lovrenško – Ribniškem podolju, med Josipdolskim potokom na zahodu ter zaselkoma Recenjacom in Rdečim Bregom na vzhodu. V hribovitem svetu so na krčevinah samotne kmetije, v dolinah potokov Slivnice in Presiha pa nastajajo novi zaselki stanovanjskih hiš. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 166).

njega samega pa so vzeli s sabo na Pohorje, kjer ga je doletela smrt. Policaji in vojaška četa so zasledovali Srneca in njegove ter jih 11 ulovili. Pred okrožnim sodiščem v Ljubljani so Srnečevi možje izjavili: *»Ljudstvo nas je povsod prijazno sprejelo in tudi župniki so nam bili naklonjeni.«*⁵⁵

Zaradi tega dogodka so bili odpeljani v zapore in obsojeni nekateri člani družin, kjer so se ti četniki pojavili, 18. julija 1947 pa je bil aretiran tudi župnik Janez Oblak.⁵⁶ V pogovoru za intervju, ki je izšel 25. marca 1977 je dejal: *»Zakaj je moralo tako biti, še danes ne morem razumeti. Upijanjenemu od svobode, mi je bilo še toliko bolj težko – za tri leta sem spet odšel v kroge nesvobodnih. Bilo je – da bi se nikdar več ne povrnilo.«*⁵⁷

11. avgusta 1947 je bil na Vrhovnem sodišču v Ljubljani obsojen na 7 let odvzema prostosti s prisilnim delom in na izgubo političnih pravic za 3 leta. Kaznovan je bil, ker naj bi vedel za Sernečevo »bando«, a je ni prijavil pristojnim državnim organom; hkrati je odklanjal tudi novo oblast in odvrčal ljudi, predvsem mlade, od sodelovanja z ljudsko oblastjo. 30. decembra 1949 je bil pomiloščen, izpuščen pa 13. januarja 1950.⁵⁸ Kronist navaja še eno točko obtožnice zoper župnika Oblaka: *»Župnik je govoril sovražno o upravi za državno varnost in o socialistični ureditvi Jugoslavije.«* K sodišču sta bili pozvani dve priči. Priča Anton Jodl, čevljar v Sv. Lovrencu na Pohorju, je zastrašen pričal proti župniku. Kaplan župnije, Alojzij Verbnjak, je imel zaradi tega ostro pridigo, ki je potrkala na vest Lovrenčanov.⁵⁹ Druga priča se pozivu ni odzvala, a je sodišče

⁵⁵ Kronika župnije Sv. Lovrenc nad Mariborom od leta 1903, str. 164.

⁵⁶ Prav tam.

⁵⁷ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

⁵⁸ ACTA ECCLESIASTICA SLOVENIAE 21, Branko Kurnjek, Marjan Maučec, Iztok Mozetič, Dnevno časopisje o duhovniških procesih na Slovenskem, Inštitut za zgodovino Cerkve pri teološki fakulteti Univerze v Ljubljani, Ljubljana, 1999, str. 164.

⁵⁹ Med Oblakovim prestajanjem zaporne kazni, je župnijo vodil kaplan Alojzij Verbnjak (kaplan od leta 1940 do 1950), drugi Oblakovi kaplani pa so bili še:
Martin Vrzelač (1925 – 1926)
Janez Rančigaj (1926 – 1929)
Anton Radanovič (1930)
Alojzij Drvodel (1930)

upoštevalo njene prejšnje izpovedi proti župniku. To je bil mlad fant, ki je kasneje ilegalno prebegnil prek meje v Avstrijo.⁶⁰ Anton Jodl se je župniku po vrnitvi iz zapora opravičil, ljudje pa se še spominjajo, da mu je Janez odvrnil: *»Zastonj se mi sedaj opravičuješ, jaz sem svoje že prestal!«*⁶¹ Jožef Tovšak, nekdanji kaplan Janeza Oblaka in sedanji župnik v naselju Puščava, k temu dodaja, da Janez do Antona ni nikdar gojil zamere, saj je bilo odpuščanje del njegovega poklica, z zamero v srcu pa tudi maševati ne bi mogel.

Bivši kaplan župnije Sv. Lovrenc na Pohorju, Jožef Turinek, se še spominja, kako je župnik Oblak večkrat obujal spomine na ta tri leta zapora. Velikokrat je pri mizi govoril, kako je bilo v Medvodah⁶², ko je moral v »šoder jami« delati: *»Ko so nas Nemci poniževali,« je dejal »to sem razumel. To je bil okupator. Za Slovenijo in Slovence sem pa toliko naredil, se toliko trudil, potem so me pa s policaji in psi pazili. Tako sem bil utrujen in sem se malo na lopato naslonil, pa se je že drl policaj name in mi ni pustil stati.«*⁶³

Janko Petan (1935 –1936)

Ivan Voda (1936 – 1940)

Janez Zorko (1952 – 1957)

Friderik Kolšek (1957 – 1960)

Jožef Tovšak (1960 – 1971)

Jožef Turinek (1971 – 1977)

(Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.132).

⁶⁰ Kronika župnije Sv. Lovrenc nad Mariborom od leta 1903, str. 165.

⁶¹ Po pripovedovanju Marije Rakovnik (zapis pogovora hrani avtor).

⁶² Medvode so industrijsko naselje in prometno križišče na skrajnem jugu Sorškega polja, ob sotočju rek Save in Sore. Staro jedro leži na levem bregu Sore in desnem bregu Save. Izkopani bronasti predmeti pričajo, da je bilo območje naseljeno že zelo zgodaj. Tu so našli tudi predmete iz rimske dobe. Naselje se posredno prvič omenja že okrog leta 990, sicer pa šele leta 1491. Po 2.svetovni vojni se je zelo razširilo. Danes spadata k Medvodam tudi prej samostojni naselji Preska in Svetje. Leta 1854 je skoraj vsa Preska pogorela. Župnijska cerkev sv. Janeza Krstnika stoji na razgledni točki, kjer je prej stalo cerkveno poslopje iz leta 1741. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 195).

⁶³ Po pripovedovanju Jožefa Turineka (zapis pogovora hrani avtor).

Po odsluženi kazni je bil pod strogim nadzorom udbovcev.⁶⁴ Vsak teden so ga prihajali preverjat in ga hkrati skušali prisiliti, da bi vstopil v duhovniško društvo sv. Cirila in Metoda, ki je bilo takrat ustanovljeno z namenom zbrati čimveč »oblasti prijaznih duhovnikov«. Ko se je potožil škofu, mu je le-ta svetoval, naj se ukloni, saj bo le tako imel mir in bo potem lahko delal po svoje.⁶⁵

V času svojega župnikovanja je Janez rad sprejemal pobude novih kaplanov, čeprav mu je marsikatera novost pomenila le nepotrebno razvado. Neke zime, ko je mraz še posebno močno pritiskal (izmerjenih je bilo celo –32 stopinj pod ničlo) in so drevesa pokala od mraza, mu je kaplan predlagal »...da bi bojler kupila in imela toplo vodo...«, a mu je župnik odvrnil: »Sem se vedno z mrzlo vodo umival pa se bom še naprej. Vi pa lahko to naredite.«⁶⁶

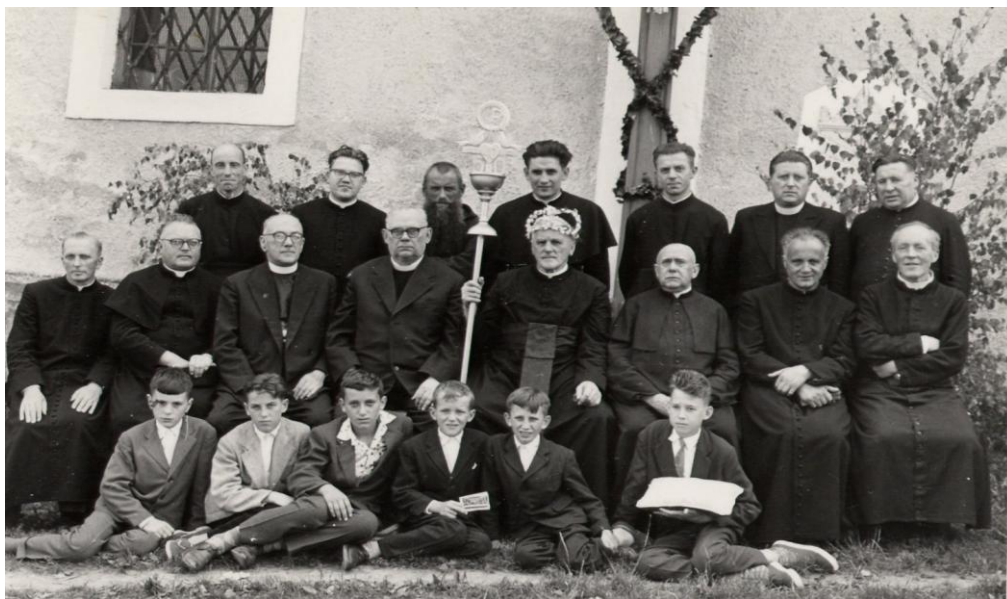
Na lovrenško nedeljo, 12. avgusta 1962, je župnik Janez Oblak obhajal s svojimi farani, sorodniki iz Reteč pri Škofji Loki in šestnajstimi sobratih duhovniki zlato mašo. »Čudovita zlata svetinja kot najčistejši in najlepši dar Vsemogočnega zlatomašniku za zvestih in preizkušenj polnih 50 zlatih duhovniških let.«⁶⁷

⁶⁴ Kljub strogemu nadzoru pa ni imel obsežnejšega dosjeja. V poimenski evidenci kaznovanih duhovnikov 1945 – 1960 je pod leto 1947 obstaja vpis, ki se nanaša nanj: Oblak Ivan, duhovnik, Sv. Lovrenc na Pohorju št.1, delovanje proti ljudski oblasti člen 9 ZKLD, Vrhovno sodišče Ljubljana 11.9.1947, 7 let odvzema prostosti s prisilnim delom, pomiloščen 30.12.1949, aretiran 18.7.1947. (Arhiv RS, AS 1931).

⁶⁵ Po pripovedovanju Jožefa Turineka (zapis pogovora hrani avtor).

⁶⁶ Prav tam.

⁶⁷ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.126.

Slika 6 – Zlatomašnik Janez Oblak in njegovi sobratje duhovniki
(fotografija je last Jožice Javornik).

Slika 7 – Zlatomašnik in njegovi sorodniki ter sokrajani iz Reteč pri Škofji
Loki (fotografija je last Jožice Javornik).

Slovesen vhod v cerkev (na dan zlate maše) je bil ob 9. uri zjutraj. Slavnostni govor je imel gospod kanonik Alojz Osterc iz Maribora, prispel pa je tudi dopis škofa Maksimiljana Držečnika⁶⁸: » ...*božja previdnost Vas je ohranjala, da ste dočakali svoj lepi praznik zlate svete maše. Ta naj bo zahvalna daritev tudi za težke preizkušnje, ki Vam jih je dobri Bog dodelil tekom petdesetih let mašništva, zahvalna daritev tudi za težke preizkušnje, v katerih Bog človeka prečiščuje, kakor se prečiščuje zlato v ognju. Naj bo zahvalna daritev tudi za vse milosti, ki jih je Bog v vaših molitvah in svetih obredih naklonil tistim, ki so bili izročeni vaši duhovniški skrbi. Z vami se Bogu zahvaljujem, da ste še tako pri moči, da morete tudi kot zlatomašnik voditi dušnopastirstvo v lepi župniji Sv. Lovrenca na Pohorju.*«⁶⁹

Župnik je bil zaradi starosti in več kot polne dobe službenih let upokojen tako s strani Cerkve kot tudi s strani države. Zaradi občutnega pomanjkanja duhovnikov je bil od škofijskega ordinariata v Mariboru naprošen, naj še naprej upravlja župnijo Sv. Lovrenca na Pohorju in soupravlja župnijo sv. Marije v Puščavi, ki je po premestitvi župnika Rudolfa Gašpariča ostala brez duhovnika.⁷⁰

Do leta 1971 se v župniji ni zgodilo nič pretresljivega. Župnik Janez Oblak je končal soupraviteljstvo župnije sv. Marija v Puščavi, saj je župnijo prevzel dotedanji kaplan Jože Tovšak. Za njim je 16. julija 1971 prišel mlad kaplan Jože Turinek, ki »...*obeta biti dober duhovnik in skrbni pomočnik.*«⁷¹

⁶⁸ Držečnik, Maksimiljan (Ribnica na Pohorju, 5.10.1903 – Ljubljana, 13.5.1978), škof. Študij teologije je začel na bogoslovnem učilišču v Mariboru, nadaljeval v Rimu in tam doktoriral iz filozofije (1930) in teologije (1938). Bil je profesor na visoki bogoslovni šoli v Mariboru in na teološki fakulteti v Ljubljani. Leta 1946 je postal mariborski pomožni škof in leta 1949 apostolski administrator in 1960 rezidencialni škof v Mariboru. Prizadeval si je za sožitje vernih in neverujočih v naši družbi in se zavzemal za prenovu krajevne cerkve v duhu 2. vatikanskega cerkvenega zbora. (Enciklopedia Slovenije. (1993). Ljubljana: Mladinska knjiga.)

⁶⁹ Kronika župnije Sv. Lovrenc nad Mariborom od leta 1903, str. 218.

⁷⁰ Prav tam.

⁷¹ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.126.

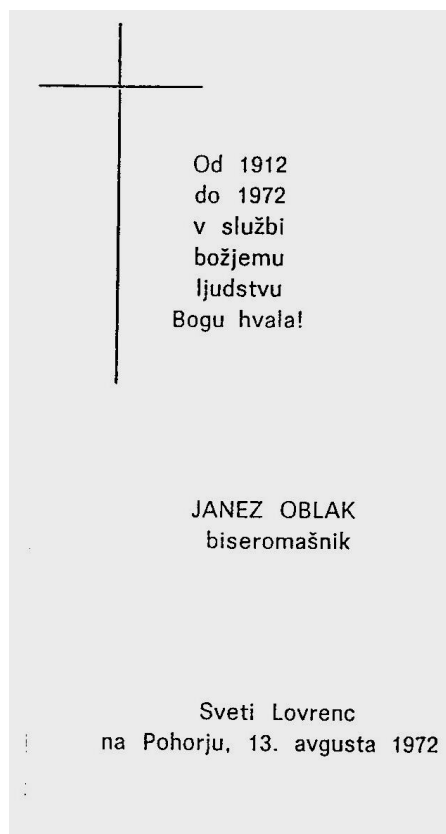

Slika 8 - Marija Oblak z lovrenškim kaplanom Turinekom (na njeni levi strani) in nekdanjim lovrenškim kaplanom Tovšakom (na desni) (fotografija je last Jožice Javornik).

Lovrenška nedelja tega leta (13. avgust 1972) je bila spet slovesna, saj je Janez Oblak obhajal biserno mašo.⁷² Pri slovesnosti se je zbralo veliko vernikov, domačinov in tujcev. Njegovih rojakov je bilo okoli 60. Tudi duhovnikov se je precej zbralo, s pomožnim škofom dr. Vekoslavom Grmičem⁷³ vred, ki je slavljenču tudi govoril.⁷⁴

⁷² Prav tam.

⁷³ Grmič, Vekoslav – rojen je bil 4.6.1923 v Svetem Juriju ob Ščavnici. V duhovnika je bil posvečen 29.6.1950 v Mariboru. Naslovni škof učitanski postane leta 1968,

Slika 9 – Oznaniło slovesnosti biserne maše Janeza Oblaka (Štefan Pavli, Reteče).

Leta 1976 so v župniji dobili električno zvonjenje, ki je 14. marca 1977 z velikim zvonom naznanilo smrt dolgoletnega lovrenškega župnika Janeza Oblaka. V začetku leta 1977 je začel resno bolehati in od 15. januarja ni mogel več maševati. Domači kaplan Turinek je ob ugašajočem župniku organiziral dežurno službo. Tudi ponoči so se ljudje vrstili, da so bedeli ob

službuje pa kot kaplan na Vranskem (1951 – 1953) tam je tudi župni upravitelj med leti 1953 in 1960 ter župnik med leti 1960 in 1968. Leta 1962 postane honorarni predavatelj na teološki fakulteti v Ljubljani in sicer kot docent med leti 1964 in 1967 ter kot izredni profesor med leti 1967 in 1972. Od leta 1968 do l. 1978 je pomožni škof v Mariboru ter konsistoralni svetnik. Leta 1968 postane tudi rektor mariborskega bogoslovja in generalni vikar za osebne zadeve. Med leti 1972 in 1991 je redni profesor na teološki fakulteti. (Enciklopedia Slovenije. (1993). Ljubljana: Mladinska knjiga.)

⁷⁴ Kronika župnije Sv. Lovrenc nad Mariborom od leta 1903, str. 236.

njem.⁷⁵ Starejši Lovrenčani se še spominjajo, da so bili zadnje ure njegovega življenja ob njem stalno molivci, ki so mu pomagali pri lajšanju telesnih in duševnih bolečin: *»Dokler je bedel, smo molili glasno in župnik z nami. Ko pa je utihnil in malo zadremal, pa smo tudi mi dalje tiho molili. Zadremal je kar med molitvijo. Tako je bilo več kot teden dni.«*⁷⁶

*»Zjutraj, 14. marca 1977, je napovedal svojo smrt. Ko je utihnilo opoldansko zvonjenje, je redkejša dihanje naznanjalo, da se poslavlja.«*⁷⁷

Ob njegovem pogrebu se je zbralo več kot 60 duhovnikov in okrog 2000 drugih vernikov. Ob grobu se je od pokojnika poslovilo več govornikov. V imenu dekanije se je od njega poslovil dekan Žerdin, v imenu njegovih kaplanov puščavski župnik Tovšak in v imenu Slovenskega duhovniškega društva župnik Alojzij Žalar. Zadnje pozdrave iz rodne župnije mu je ponesel župnik Franc Blaj.⁷⁸ Spregovorili so mu tudi zastopniki župljanov.⁷⁹ Zahvalili so se mu za njegovo dobroto, za plemenit zgled ter za neutrudno kulturno in narodno delo.⁸⁰

⁷⁵ Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

⁷⁶ Po pripovedovanju Marije Rakovnik (zapis pogovora hrani avtor).

⁷⁷ Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

⁷⁸ Štefan Pavli, Janez Oblak, Kronika župnije Reteče, Reteče 2001, str. 190.

⁷⁹ Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

⁸⁰ Prav tam.

Slika 10 - Pogreb Janeza Oblaka (fotografija je last Štefke Pušnjak).

Škof Grmič, ki je vodil pogrebne obrede in se od duhovnika Janeza poslovil dne 17. marca, je množici faranov in duhovnikov poudaril: *»Ni naključje, da je bil Janez dolgo časa duhovni svetnik in častni konsistorialni svetnik mariborskega ordinariata. Pridno in vztrajno je študiral in bil vedno na tekočem, kaj se dogaja v Cerkvi doma in na tujem. Hkrati pa je imel otroško zaupanje v Marijino pomoč in pristno ljubezen do evharistije.«*⁸¹

Ob svoji 60-letnici župnikovanja je bisernomašnik izjavil: *»Rad sem opravljal duhovniško službo. Presoja, če sem dovolj storil za božjo čast, prepuščam Bogu. Čeprav sem vsak mesec opravljal zakrament pokore, vsako leto šel na duhovne vaje in redno na rekolekcije, se vendar bojim sodbe, ker bomo duhovniki strožje sojeni.«*⁸² Le nekaj mesecev pred smrtjo je dejal: *»Res je, v življenju sem veliko bral. Vsak dan sem*

⁸¹ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

⁸² Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

premišljeval in molil. Brez tega bi ne mogel kot duhovnik. Ljubil sem življenje, tudi ljudi sem imel vedno rad. Pri meni so bili kaplani po šest, sedem let in vsak se rad vrača k meni. Vem zagotovo, ko bi se še enkrat rodil, bi ne hotel postati drugo kot ponovno duhovnik in spet bi rad prišel med Pohorce.»⁸³

»Tako je ugasnilo življenje tretjega od Oblakovih, ki so vse svoje življenje žrtvovali za lovrenško župnijo (Mina, Marija in Janez)«. S škofijskim dekretom je prevzel župnijo v upravo kaplan Jožef Turinek.⁸⁴

Slika 11 – Nagrobni kamen Janeza Oblaka (fotografijo hrani avtor)

⁸³ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

⁸⁴ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.127.

2.4 JANEZ OBLAK KOT OSEBNOST

Janeza se zaradi njegovih osebnih vrlin s spoštovanjem spominjajo tako njegovi nekdanji farani kot tudi kolegi duhovniki: *»Bil je učen, pokončen mož ter izreden Slovenec, vedno zvest svojemu duhovništvu.«*⁸⁵ Ljubezen in spoštovanje do slovenskega jezika in ljudi sta mu bila na prvem mestu.

Slika 12 - Fotografija Janeza Oblaka pred obzidjem (fotografija je last Jožice Javornik).

⁸⁵ Po pripovedovanju Štefke Pušnjak (zapis pogovora hrani avtor).

»Bogoslovci smo bili vedno zavedni Slovenci in ljubitelji slovenskega jezika in svojega naroda.../.../...Nemčurska Marburgerzeitung je nas duhovnike in bogoslovce kar v vsaki številki napadala. Vsi napadi so bili zajeti na skupni imenovalec: Duhovniki ste te kraje poslovenili! Oh, moj Bog, kakšne neumnosti so včasih klatili ti pisuni. Na nas katehete so pritiskali, naj bi verouk poučevali v nemščini. Nismo se vdali, strogo smo se držali zakona, ki je dovoljeval verouk v slovenščini. Nenehno smo morali biti budni... /.../...čez 60 iger sem prevedel in priredil, kakšnih 30 sem dal natisniti v Mariboru. Kakor hitro je katera izšla, so jo takoj razgrabili. Lahko bi s temi prevodi zaslužil debele denarje; denarja zanje nisem maral. Slovenski besedi sem hotel služiti nesebično.«⁸⁶

Bil je Gorenjec, ki je zelo ljubil Štajersko. Vedno je rad povedal zgodbo, ko kraljica rodi, potem pa svojega Janezka proti Štajerski pomoli pa pravi: *»Glej, Janezek, tam si boš pa ti kruha služil.«⁸⁷*

Kot pravi Slovenec je želel, da se tudi njegov priimek vedno pravilno izgovori. Glede tega je vsakogar takoj popravil; na nebu so oblaki in takšen Oblak je tudi on.

Kaplan Turinek ga je nekoč vprašal: *»Gospod, vi tako krasno obvladate slovenščino (res je čutil jezik), jaz pa nisem slovenske gimnazije skoz dal, pa mi manjka znanja jezika. Bi me morda hoteli tega poučiti?«*. Pa je rekel: *»Kaj vas bom jaz učo, saj so vas vendar škof poslal.«⁸⁸*

Kot človek, ki je dajal velik poudarek na čist, pravilen slovenski jezik, je bil zelo dober govornik. Lepo je znal izgovarjati besede in ker je imel močan glas, ni rabil mikrofona. Ob tem pa ni maral dolgih pogovorov. Vedno je bil kratek in jednat. Ko je prišel v župnijo Sv. Lovrenca na Pohorju za kaplana g. Jože Turinek, ga je župnik Oblak kar na vratih odpravil: *»Veste,*

⁸⁶ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

⁸⁷ Po pripovedovanju Jožefa Turineka (zapis pogovora hrani avtor).

⁸⁸ Prav tam.

gospod mladi, pri nas ne potrebujemo kaplana (čeprav je bil takrat že v 86. letu starosti). *Vi boste hodili spovedovat v Puščavo*.⁸⁹

Kadar si je zaželel družbe, je šel obiskat katerega izmed faranov, kjer je pogovor tekel vedno le o gospodarstvu (v zvezi s tem ga je zanimalo vse).⁹⁰

Težko otroštvo in pa življenjske izkušnje so mu dale neko mero taktnosti, spoštovanja do soljudi, a se je na ta način od njih tudi malce distanciral. Ni bilo kaplana, ki bi ga župnik Oblak tikal: »*Gospod kaplan, danes boste imeli pogreb.*« je dejal iz hodnika skozi priprta vrata kaplanove sobe. »*No, gospod župnik, pa le stopite naprej in mi povejte to.*« Pa je odvrnil: »*Nisem nobenega kaplana kontroliral, pa tudi vas ne bom.*«⁹¹

Ljudem ni rad odrekel pomoči, saj je dobro vedel, kaj sta to revščina in stiska. V župnišču je imel le eno sobo, v kateri je delal, premišljeval in počival. Na mestu, kjer sedaj stoji župnišče, je bil nekdanj samostan in ljudje so bili vajeni, da so tam dobili kaj za pod zob. Janez Oblak je to tradicijo obdržal. Kadar so imeli kolone, je kuharica razdelila ljudem, ki so prosili hrane tudi po tri prašiče. Pogosto je že ob treh zjutraj pekla kruh, da je imela zjutraj v veži kaj za otroke, ko so dninarji in delavci prišli v župnišče.⁹²

Vse zadeve je ljudem v obraz povedal, kaplanom pa po ovinkih. Ko se je z njimi pogovarjal, je to storil izza časopisa, kakor da bere. Kaplani se še spomnijo prigode, ko so pokopavali človeka, čigar žena ga je z drugim lomila. Pa je tulila na pogrebu »*Za tabo bom skočila, za teboj grem!*«, pogrebci so jo pa stran od groba vlekli. Pa je rekel župnik Oblak, ki je

⁸⁹ Prav tam.

⁹⁰ Po pripovedovanju Marije Rakovnik (zapis pogovora hrani avtor).

⁹¹ Po pripovedovanju Jožefa Turineka (zapis pogovora hrani avtor).

⁹² Prav tam.

pogrebne obrede vodil: »*Kar pustite jo, naj skoči, saj jo pri vratih že drugi čaka.*« Ženska je okamenela in v tišini pričakala konec pogreba.⁹³

Po pripovedovanju ljudi, ki se ga še spominjajo, je bil Janez realist, zelo očetovski in nikoli pikolovec. Bil je duhovit človek, z okusom za dober humor in se je znal pošaliti tudi na svoj račun. Odkrit ter duhovit je ostal vse do smrti. Ko je ob svojih zadnjih urah življenja ležal v postelji in že ni mogel več jesti, je kaplan naročil kuharici, naj mu skuha pšeničnega zdroba, da bo vsaj nekaj toplega v sebe dobil. Hrano so mu odnesli v posteljo in župnik jo hlastno poje. Vsi z veseljem gledajo, kako mu hrana tekne ter ga vprašajo, če je bilo dobro. Pa jim odvrne: »*Tega pa nikdar nisem rad jedel.*«⁹⁴

Ko so ga vprašali, kaj je delal poleg posvetnega in dušnopastirskega dela, da je dočakal tako lepo starost (skoraj 91 let), je rekel: »*Vsak dan sem po pet minut telovadil in vsak teden hodil k svetemu Ignaciju na Rdečem Bregu (913 m visoko).*«⁹⁵ Sprehodi po Pohorju so mu zelo veliko pomenili, morda zato, ker je skusil breme nesvobode. »*Najraje sem se v jutranjih urah vzpenjal tja proti podružniški cerkvi Ignacija Loyolskega. To je edina cerkev, ki je posvečena ustanovitelju jezuitskega reda. Nikdar nisem tako molil, z dušo in srcem, kot takrat, ko se je sonce usedalo na zelene hoste in se igralo z jutranjo roso. Rdeči Breg, na njem pa cerkvica. V daljavi sem zaznal Smolnik nad Rušami.*«⁹⁶ S svojo lego je tekmoval z Rdečim Bregom. *Toda jaz sem se zmeraj odločal za Rdeči Breg, za tisto stezo, ki sem jo menda čez tisočkrat prehodil. Spet sem s to zemljo, s temi ljudmi, z vsako*

⁹³ Prav tam.

⁹⁴ Prav tam.

⁹⁵ Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

⁹⁶ Smolnik je razloženo naselje na severnem pobočju Pohorja in leži med Lamprehtovim potokom na zahodu in potokom Lobničico na vzhodu. Globoka grapa potoka Lobnice ga deli na dva dela. Poselitev je gostejša v dolini reke Drave, ob cesti Fala – Ruše. Visoko na pobočju v zaselku Hlebovem stoji Marijina cerkev iz 19. stoletja. V povirju Lobnice je pragozd Šumik, v njem pa sta slapova Mali in Veliki Šumik. Slednji je s 36 metri najvišji slap na nekarbonatnih kamninah pri nas. (Geografski inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, Priročni krajevni leksikon Slovenije, DZS, Ljubljana 1996, str. 276).

travo, drevesi in jasami. Nikamor ne morem od tod, ne bi hotel. Tako se je na meni v polnosti uresničilo tisto: Kdor pride v Lovrenc, iz njega več ne gre!»⁹⁷

Kot župnik je bil skoraj vedno doma, da so ga lahko župljani našli, ko so ga potrebovali. Po zunanosti je bil velik, pokončen mož, ki je vedno hodil naokrog v kolarju in črni duhovniški halji. Vsako jutro po maši je zvrnil šilček žganja, ki ga je prelival preko zelišč, nato pa je odšel nazaj v zakristijo in tam bral svoje knjige. Mnogokrat so ga želeli prepričati, da bi bral v svoji sobi ali kuhinji (v zakristiji je namreč bral tudi pozimi v hudem mrazu), pa je le odvrnil: *»Sem vedno tako delal, pa bom še naprej.»⁹⁸* Poleg svojega šilčka žganja na dan je vedno jedel še česen. Vseskozi ga je nosil s sabo in ga žvečil. Nekaj strokov česna je nosil olupljenega po žepih, da je lahko kadarkoli segel po njem in ga dal v usta.⁹⁹ Morda zaradi tega (do malo pred smrtjo) ni nikdar jedel tablet, ampak se jih je branil na vse pretege. Ko so mu jih nekaj dni pred smrtjo začeli dajati, je dejal: *»Ne, tega pa ne bom!«*. Pa mu pravi kaplan: *»Gospod župnik, zdravila so zato, da nam pomagajo premagati bolezen.»* in se je Janez vdal: *»No, če je tako, pa mi jih dajte.»¹⁰⁰*

Rad je imel živali. Vedno je imel mačko ali psa, ponavadi pa kar oboje. Kadar je v cerkvi bral brevir, so ga živali čakale pred vrati. Kadar branja ni končal dovolj hitro, so ga živali same poiskale. Ljudje se še spomnijo, da se je pogosto jezil nad mačko, ki je v cerkvi na klop skočila in mu z repom pred nosom mahala: *»Ti nesramnica ti. Počakaj vendar še malo, saj bom kmalu končal.»¹⁰¹*

⁹⁷ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

⁹⁸ Po pripovedovanju Jožefa Turineka (zapis pogovora hrani avtor).

⁹⁹ Po pripovedovanju Marije Rakovnik (zapis pogovora hrani avtor).

¹⁰⁰ Po pripovedovanju Jožefa Turineka (zapis pogovora hrani avtor).

¹⁰¹ Prav tam.

3. OBLAKOVO ŽIVLJENJSKO DELO

3.1 OBLAKOVO PROSVETNO DELO in KULTURA V LOVRENCU

Alojzij Žalar opisuje župnika Janeza Oblaka kot prizadevnega in nadarjenega duhovnika pa tudi vnetega prosvetnega delavca.¹⁰² Njegovo prosvetno delo je potekalo v času pred drugo svetovno vojno, predvsem v dvajsetih in tridesetih letih, ki se jih je najraje spominjal.¹⁰³ Bil je dober poznavalec klasičnih jezikov (grščine in latinščine) in več evropskih jezikov (nemščine, francoščine, italijanščine, češčine, poljščine, ruščine, srbohrvaščine). Na spodbudo župnika Franca Gomilška¹⁰⁴ je začel prevajati in prirejati igre, po katerih so takrat zelo povpraševali ljudski odri.

*»Igre sem prirejal. Dogajalni prostor sem postavil v naš kraj, osebam dal naša imena.«*¹⁰⁵ Po lastni izjavi je priredil nad 60 ljudskih iger, okoli 30 pa jih je dal natisniti v Mariboru. Tudi tu je kazal svoje slovenstvo, saj iz nemščine načelno ni želel prevajati *»...čeprav je bilo ustreznih iger v nemščini več kot preveč.«*¹⁰⁶ Njegove knjige in rokopisi so bile med okupacijo uničeni. Z gotovostjo se lahko za njegove označijo naslednji teksti:

- **Lurška pastirica,**
- **Žrtev spovedne molčečnosti,**
- **Pasijon (Kristusovo trpljenje),**
- **Podrti križ,**
- **Križ in sovjetska zvezda,**
- **Masabjelska gospa,**
- **Dekle s Pohorja,**

¹⁰² Alojzij Žalar, Janez Oblak, Glasnik CMD, leto VII, št.2, Ljubljana, junij 1977, str.69.

¹⁰³ Štefan Pavli, Janez Oblak, Kronika župnije Reteče, Reteče 2001, str. 190.

¹⁰⁴ Franc Gomilšek, ki je župnikoval pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah, je bil velik narodni bojevnik in apostolski duhovnik, pa tudi politični delavec. Med okupacijo se je zatekel v ljubljansko škofijo, vendar ga je okupator izsledil in 29.oktobra 1943 ubil. Pokopan je v Dobrniču na Dolenjskem, v Baragovi rojstni župniji. (Alojzij Žalar, Janez Oblak, Glasnik CMD, leto VII, št.2, Ljubljana, junij 1977, str.69).

¹⁰⁵ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

¹⁰⁶ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.116.

- **Micka, premisli se ,**
- **Rožmarin.**¹⁰⁷

Leta 1934 je izšel Oblakov prevod Vtiski iz Konnersreutha (napisal Kašpar Karel), Cirilova tiskarna v Mariboru pa je natisnila in izdala naslednje Oblakove priredbe:

- **Izgubljena ovca**, igra v treh dejanjih, češki izvirnik priredil J.O. (1936),
- **Podrti križ**, J.G.Rosa – J.O., štiridejanka (1936,1937),
- **Križ in sovjetska zvezda**, J. Eckerskorn, štiridejanka, češki izvirnik priredil J.O. (1936),
- **Dva para se ženita ali gonja za srečo**, veseloigra v treh dejanjih, češki izvirnik, priredil J.O. (1939).¹⁰⁸

Župnik Oblak je po raznih virih samostojno prirejal šmarnično branje. V župnijski obednici, nekoliko oddaljeni od kuhinje, je prebral kakšen odlomek iz češčine, ruščine ali francoščine in ga razložil prisotnim. Reden razgovor pri mizi se mu je zdel zelo potreben, saj naj bi utrjeval prijateljstvo, ljubezen in bratsko povezanost. Vse domače teološke knjige, ki jih je premogla župnija, je kupil sam, tuje pa si je izposojal v Mariboru pri stolnem kanoniku Alojzu Ostercu.¹⁰⁹

¹⁰⁷ Alojzij Žalar, Janez Oblak, Glasnik CMD, leto VII, št.2, Ljubljana, junij 1977, str.71.

¹⁰⁸ Prav tam.

¹⁰⁹ Škofijski arhiv Maribor, Sporočilo Škofijskega ordinariata duhovnikov Mariborske škofije, Janez Oblak.

3.1.1 PRVE IGRE IN PRIPRAVE NANJE

Podeželsko (po večini kmečko) prebivalstvo v Lovrencu je bilo v začetku 20. stoletja zelo pobožno, zato je imel v kraju velik vpliv župnik. V tem obdobju je župnija preživljala veliko gospodarsko krizo. Leta 1925, provizor župnije je g. Anton Somrek¹¹⁰, pride župnikovat župnik Janez Oblak. V kraju sta dejavna dva politična tabora. Prvi (klerikalni) so bili ORLI¹¹¹, njihov pobudnik je bil g. Anton Somrek – kasneje župnik Janez Oblak, drugi pa SOKOLI. Oboji so imeli znotraj svojega tabora zelo močno aktivno telovadno društvo, po medsebojnem dogovoru pa so oboji uporabljali šolsko dvorišče in telovadna orodja iz šolske telovadnice.¹¹² Med društvoma se je razvilo zelo intenzivno in kvalitetno medsebojno tekmovanje.¹¹³

V središču Lovrenca (pri Kodru) so imeli Orli v najemu dvorano, kjer so se zbirali in uprizarjali igre. Sodelovanje v igralski skupini je bilo povsem prostovoljno in ljubiteljsko.¹¹⁴ V zadovoljstvo jim je bilo že to, da so pritegnili, razvedrili in navdušili vedno številno domače občinstvo.¹¹⁵ V skupino se je poleg izobražencev vključila večina preprostega kmečkega prebivalstva, ki je imela veselje do igranja. V igre je bilo vključenih tudi veliko precej oddaljenih kmetov, ki so z veseljem žrtvovali čas za kulturo in igranje, pa čeprav po napornih vsakodnevnih kmečkih opravilih. Za to sta jih v veliki meri navdušila župnik Janez Oblak in kaplan Anton Somrek.¹¹⁶ Prve igre je režiral g. Anton Somrek, g. Janez Oblak pa je igre izbiral in jih prevajal iz tujih jezikov,¹¹⁷ predvsem iz češčine.¹¹⁸ Izbral jih je skupaj s

¹¹⁰ Anton Somrek je bil v župniji Sv. Lovrenca kaplan med leti 1921 in 1925 (Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.132).

¹¹¹ Društvo Orel v Lovrencu je ustanovila Mariborska zveza Orlov (Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996, str. 10).

¹¹² Prav tam.

¹¹³ Prav tam.

¹¹⁴ Prav tam.

¹¹⁵ Prav tam.

¹¹⁶ Prav tam.

¹¹⁷ Prav tam.

člani Orla. Na sestankih so se dogovorili, katere igre bi uprizorili in ko so se odločili za določeno igro, jim je župnik Oblak tekst prevedel (teksti so bili ponavadi oz. večinoma zapisani v tujih jezikih).¹¹⁹

Priprave na posamezne igre so potekale precej časa, od tri do štiri mesece, saj so se igralci sestajali le enkrat tedensko. Nastopajoči se niso imeli za gledališke temveč za dramske igralce. Generalka pred premierno predstavo je morala izgledati tako kot kasneje predstava sama. Iz mariborskega ljudskega odra so pogosto prihajali na vaje poklicni igralci, da so igralcem svetovali v njihovih zaključnih izvajanjih.¹²⁰

V dvorani pri Kodru so imeli igralci svoj, lepo okrašen gledališki oder. Celotna garnitura gledališkega odra s kulisami, ki so se med predstavo menjavale, je bila sestavljiva. Člani Orla so lahko za potrebe po predstavah koristili tudi spodnje gostilniške prostore in kuhinjo. Za čiščenje teh prostorov so skrbeli sami.¹²¹

Oblačila za predstave so si izposojali v mariborskem gledališču, kolikor pa je bilo mogoče, so obleko in obutev sestavili iz domačih oblačil, jih izdelali sami ali pa jih dali šivati šiviljam iz domačega kraja.¹²²

Del igralske skupine je bil tamburaški zbor (orkester), ki je spremljal pevski zbor. Igrali so tudi pred začetkom predstav, da so občinstvu krajšali čas pred pričetkom igre.¹²³ Štel je od 8 do 10 ljudi, vadili pa so pod vodstvom g. Josipa Petruna.¹²⁴ O sodelovanju in spoštovanju med Josipom

¹¹⁸ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7

¹¹⁹ Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996, str. 15.

¹²⁰ Prav tam.

¹²¹ Prav tam.

¹²² Prav tam.

¹²³ Prav tam.

¹²⁴ Leta 1930 pride v Sv. Lovrenc službovat učitelj Josip Petrun, ki je bil tudi zunaj šole vsestransko dejaven. Že leta 1931 ustanovi moški pevski zbor Jelka in tamburaški orkester. Bil je aktiven telovadec, smučarski učitelj, sadjar in čebelar. Ukvarjal se je tudi z ekonomijo (leta 1933 ustanovi »Kmečko nabavno – prodajno zadrugo« z namenom pomagati in zavarovati lovrenškega kmeta). V jeseni 1936. leta prevzame

Petrunom in župnikom Janezom Oblakom govori slednji takole: »...Jaz sem »klamfal« igre, moj prijatelj, ravnatelj šole Petrun pa je bil režiser – igre je postavil na oder. Z njim sem lahko sodeloval. Vedno je bil globok mož in klen značaj, širokopotezen in vsestransko sposoben. Igral je na orgle, pianino, vse tamburaške instrumente, violino, kontrabas, godala; vodil je tudi zborovsko petje. V vsem je bil natančen, včasih kar preoster...«¹²⁵

Pred samimi predstavami je vladala velika napetost v pričakovanju, ali bo igra uspela ali ne. Vse igre so uspeli izvrstno odigrati. Po predstavah so si v spodnjih gostinskih prostorih skuhal čaj in se posladkali z domačim pecivom. S to skromno pogostitvijo so se zadovoljili, saj jim je bilo glavno to, da so predstave uspele in da so navdušili občinstvo. Župnik Oblak je na koncu predstav nastopajoče vedno pohvalil in dejal, da bodo pa sedaj lahko »...živeli na lovorikah!«¹²⁶

V posamezni sezoni (nekje od oktobra do aprila) so igralci naštudirali dve do tri igre. Med poletnim časom so z delom v igralskih skupinah prenehali zaradi dela na kmetijah. Igre so uprizorili ob različnih priložnostih (prvo okrog Miklavža, drugo pred pustnim časom in zadnjo v sezoni okoli velike noči), vmes pa so potekale priprave na posamezno predstavo.¹²⁷

V letih od 1925 do 1928 so bile uprizorjene naslednje igre:

- **Kristusovo trpljenje,**
- **Revček Andrejček,**
- **Podrti križ pri Hrastovcu,**
- **Lumpaciagabund (slov. Trije ptički),**

upraviteljstvo lovrenške šole, ko je v kraju že čutili propagando nemškega nacionalsocializma. Zaradi globoke vernosti je bil po letu 1945 večkrat poniževan in zasramovan. (Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.262).

¹²⁵ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

¹²⁶ Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996, str. 13.

¹²⁷ Prav tam, str. 21

- **Županova Micka.**¹²⁸

Naslednje fotografije so iz teh iger:

Slika 13 – Fotografija s predstave Kristusovo trpljenje (Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996).

¹²⁸ Prav tam.

Slika 14 – Fotografija s predstave Revček Andrejček (Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996).

Slika 15 – Fotografija s predstave Podrti križ pri Hrastovcu (Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996).

Slika 16 – Fotografija s predstave Lumpaciagabund (Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996).

Slika 17 – Fotografija s predstave Županova Micka (Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996).

Vse te igre so uprizorjene že v Društvenem domu.¹²⁹

3.1.2. DRUŠTVENI DOM

Leta 1925 so v Sv. Lovrencu začeli z gradnjo doma društva Orel – Društveni dom (kot so ga takrat poimenovali). Kot predsednik gradbenega odbora ga je začel graditi kaplan Janez Rančigaj,¹³⁰ za izgradnjo doma pa je ogromno postoril tudi župnik Janez Oblak: *»S kaplanom sva zgradila prosvetni dom pri Sv. Lovrencu. Vse prihranke sem vrgel v ta dom. Kadar je šlo za slovensko stvar, nisem poznal meja ne v denarju ne v času.«*¹³¹

Člani in članice društva Orel so gradili dom sami s pomočjo krajanov in tudi pomagali plačevati material. Delo pri gradnji so opravljali prostovoljno ter seveda brezplačno. Družila sta jih sloga in moč, saj so želeli, da bi lahko igre prirejali v svojih društvenih prostorih.¹³²

¹²⁹ Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996, str. 19.

¹³⁰ G. Janez Rančigaj je v župniji Sv. Lovrenca kaplanoval med leti 1926 in 1929 (Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.132).

¹³¹ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

¹³² Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996, str. 14.

Slika 18 - Začetek gradnje društvenega doma

Leta 1928 je bila stavba pod streho. Potrebno jo je bilo še opremiti, kjer je na pomoč priskočila Kmečka hranilnica in posojilnica.¹³³ Leta 1930 je bil dom dokončno opremljen. Od takrat dalje so imeli člani Orla vse vaje, generalke in nastope v njem.¹³⁴

V Društvenem domu je bila pod odrom mizarska delavnica, kjer so izdelovali scene za igre. Le-te so bile sestavljive, tako da so jih lahko med predstavo menjavali. Upravitelja doma sta v Društvenem domu stanovala in delala (gospod Edvard Brelih je delal v mizarski delavnici, njegova žena Urška pa je pomagala pri šivanju in popravljanju kostumov in domačih oblačil).¹³⁵

Na samem odru – na začetnem delu, tik pred občinstvom – so imeli polkrožno, leseno prišepetovalno omaro, kjer je bila med predstavo občinstvu skrita prišepetovalka.¹³⁶

¹³³ Ustanovitelj Kmečke hranilnice in posojilnice je bil župnik Friderik Horvat, ki je v Sv. Lovrencu služboval od avgusta 1904 do avgusta 1920. V združenje kmetov in medsebojni pomoči so videli edino rešitev kmečkega stanu. Tej potezi župnika Horvata je sledila zamera nemčurskih tržanov, ki so nekaj tednov kasneje ustanovili svoj lastni »Kreditverein«, kar pa ni moglo prav zaživeti in spodrinuti kmečke hranilnice in posojilnice. (Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.114).

¹³⁴ Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996, str. 15.

¹³⁵ Prav tam.

¹³⁶ Prav tam.

3.1.3 OBDOBJE DO LETA 1941

Med leti 1928 in 1935 je bilo prepovedano delovanje vseh prosvetnih društev in tako je tudi orlovska igralska oz. dramska skupina mirovala. Kljub temu pa je Kmetško bralno društvo Sv. Lovrenca na Pohorju uprizorilo nekaj iger in pasijonov. 26. decembra 1931 je bila uprizorjena igra **Bele vrtnice**, 5. novembra 1933 igra **Bela ciganka**, v marcu 1934 pasijon **Kristusovo trpljenje** in 6. januarja 1934 igra **Ženitev**.

Leta 1935 so se Orli pričeli ponovno zbirati in kmalu ustanovijo dekliški in fantovski odsek. Oba odseka nadaljujeta z delom nekdanjih Orlov, le pod drugim imenom.¹³⁷

Med leti 1935 in 1941 so bile med drugimi odigrane predstave:

- **Miklova Zala,**
- **Jeftejeva hči,**
- **Imelda,**
- **Pasijon,**
- **Ubogi obrtniki,**
- **Mlada dekleta,**
- **Slehernik,**
- **Cefizelj,**
- **Križev pot,**
- **Quo vadis domine,**
- **Črna žena,**
- **Svetišče gori,**
- **Teta iz Amerike,**
- **Miklavž in Parkelj gresta v svate,**
- **Kovačeva nevesta¹³⁸.**

¹³⁷ Prav tam.

¹³⁸ Prav tam.

Slika 19 - Fotografija s predstave Miklova Zala (Sonja Wolfgruber, *Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996*).

Slika 20 - Fotografija s predstave igre Miklavž in Parkelj gresta v svate (Sonja Wolfgruber, *Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996*).

Slika 21 – Fotografija s predstave igre Quo vadis domine (Sonja Wolfgruber, *Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996*).

Katera besedila so izpod peresa Janeza Oblaka, ni znano, saj so bile njegove knjige in rokopisi med okupacijo uničeni.¹³⁹ Tega dogodka se je Janez spominjal takole: *»Najhujše je bilo, da so mi Nemci požgali vse slovenske knjige, rokopise, ki jih je bil cel kup. Moja dragocena dediščina in moja ljubezen. Tri dni so gorele na vrtu, to so mi pozneje povedali moji Pohorci.«*¹⁴⁰ Ob dejstvu, da je ustvarjal v dvajsetih in tridesetih letih dvajsetega stoletja in tedaj prevedel in priredil čez 60 iger, je prav verjetno, da so tudi zgoraj omenjene igre plod njegovega dela.

¹³⁹ Alojzij Žalar, Janez Oblak, Glasnik CMD, leto VII, št.2, Ljubljana, junij 1977, str.71.

¹⁴⁰ JZ, Služil sem narodu, Družina, letnik XXVI.št.13, 25.marec 1977, str. 7.

3.2 SKRB ZA VERSKO ŽIVLJENJE ŽUPNIJE

Janez Oblak je v pismu lavantinskemu ordinariatu dne 30. maja 1931 zapisal: *»Dravska dolina, ki je svojčas po germanizaciji največ trpela, je zbogtega v verskem, moralnem in nacionalnem oziru, smelo trdim, najslabši del lavantinske škofije. Vendar pa župnija Sv. Lovrenc v tem pogledu ni na najzadnjem mestu.«*¹⁴¹

Ob prihodu župnika Oblaka v župnijo Sv. Lovrenc na Pohorju naj bi bilo versko stanje v župniji v splošnem zadovoljivo, pri čemer pa je imel veliko zaslug bivši župnik v župniji Sv. Lovrenca, g. Friderik Horvat, ki je uvedel pobožnost prvih petkov in ustanovil Dekliško zvezo.¹⁴² Udeležba pri svetih mašah je bi bila dobra. Ob nedeljah in zapovedanih praznikih, zlasti *»...v lepi poletni dobi...«*¹⁴³, se je svete maše udeleževala večina faranov, z izjemo nekaterih nemško usmerjenih tržanov, trgovcev in krčmarjev ter *»...nekaterih slabo vzgajanih drvarjev.«*¹⁴⁴ Gospod Oblak piše tudi: *»Pridigam se nekateri odtegujejo. Manjša je udeležba pri službi božji v zimski dobi, ko zapade visok sneg in je svet hribovit in so mnogi od cerkve dokaj oddaljeni. Slaba je udeležba pri popoldanskem krščanskem nauku.«*¹⁴⁵

¹⁴¹ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

¹⁴² Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.114.

¹⁴³ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

¹⁴⁴ Prav tam.

¹⁴⁵ Prav tam.

3.2.1 RED SLUŽBE BOŽJE

Kljub zadovoljivemu verskemu stanju ga je župnik Oblak želel še izboljšati. Pri tem je imel pomembno vlogo urnik oz. »*red službe božje*«. ¹⁴⁶ Le-ta se je od velike noči do 1. oktobra vršila ob 6. uri zjutraj, ostali letni čas pa ob 7. Verski obred je sestavljal asperges, peta sveta maša in pridiga. Druga služba božja, tako imenovana pozna sveta maša ali peta sveta maša z dvema blagoslovoma, je bila ob nedeljah in zapovedanih praznikih ob vseh letnih časih ob 10. uri (najprej je bila pridiga in nato sveta maša). Popoldne ob dveh so bile vsako nedeljo in zapovedane praznike večernice z blagoslovoma in križevim potom. Križev pot je lahko nadomestil krščanski nauk ali pa družbeni nauk. Prvo nedeljo v mesecu je bil pri večernicah nauk za Marijino družbo in dekleta, drugo nedeljo nauk za ude Tretjega reda sv. Frančiška, ostale nedelje pa je sledilo razlaganje krščanskega nauka. Vsako prvo nedeljo v mesecu je bilo popoldne po končanih večernicah skupno glasno čaščenje najsvetejšega. »*Te molitvene ure se udeležuje znatno število vernikov.*« ¹⁴⁷

Tudi prvi petki v mesecu so se obhajali zelo slovesno: polurno čaščenje izpostavljenega svetega rešnjega telesa, premišljevanje o božjem srcu (govor ali berilo), skupno sveto obhajilo in peta sveta maša z dvema blagoslovoma pri oltarju Srca Jezusovega z litanijami presvetega srca in s pravnimi in zadostilnimi molitvami. ¹⁴⁸

S prihodom Janeza Oblaka v župnijo se je pričela na praznik Brezmadežne in ob dnevih večne molitve (8., 9. in 10. decembra) obhajati evharistična tridnevna. Takrat so opravili farani sveto adventno spoved in prejeli sveto obhajilo. Ta srečanja je ponavadi vodil »...*misijonar iz družbe lazaristov iz Celja.*« ¹⁴⁹

¹⁴⁶ Prav tam.

¹⁴⁷ Prav tam.

¹⁴⁸ Prav tam.

¹⁴⁹ Prav tam.

3.2.2 SVETA OBHAJILA

Približno sliko verskega stanja v župniji so dajala sveta obhajila. Župnik Oblak je vodil evidenco, po kateri naj ne bi bilo dneva, da ne bi bilo 5 do 15 svetih obhajil. Ob nedeljah naj bi bilo 80 do 100 svetih obhajil, na leto od 9000 do 10000, pa tudi do 13000. Največ obhajil je bilo prve nedelje v mesecu, ko je bilo skupno sveto obhajilo Marijine družbe ter apostolstva mož in fantov. Apostolstvo mož in fantov je bilo vpeljano ob misijonu, ki se je obhajal v drugi polovici maja 1927. »*Pristopilo je 30 mož in fantov, ki se vztrajno in možato drže ter redno vsako nedeljo v mesecu skupno prejmejo sveto obhajilo.*«¹⁵⁰ Med dneve, ko naj bi se razdelilo večje število obhajil, pa je seveda sodila velika noč kljub temu, da je takrat skoraj tretjina faranov sprejemala obhajilo v bližnji »...*božjepotni*...«¹⁵¹ puščavski cerkvi.

¹⁵⁰ Prav tam.

¹⁵¹ Prav tam.

3.2.3 BRATOVŠČINE IN DRUŽBE

V župniji so vseskozi delovale številne bratovščine in družbe. Iz zapisnikov o vizitaciji dekanije Maribor desni breg (kamor je spadala tudi župnija Sv. Lovrenc) med leti 1929 in 1940 lahko razberemo, da so bile v župniji organizirane naslednje pobožne družbe:

- Marijina družba deklet (štela je okrog 60 članic),
- Tretji red sv. Frančiška (imel je okrog 70 udov),
- Apostolstvo mož in fantov (okrog 30 po številu),
- Bratovščina sv. Cirila in Metoda (okrog 100 udov),
- Bratovščina živega rožnega venca (okrog 30 rož),
- Red čaščenja sv. rešnjega telesa Srca Jezusovega,
- Karmelska škapulirska bratovščina.¹⁵²

Najbolj aktivno društvo je bil Tretji red sv. Frančiška, ki je imel svoj dobrodelni odsek, svoje prosvetno društvo, fantovski odsek in dekliški krožek. Naloge društev in bratovščin so bile najrazličnejše; od širjenja krščanskega nauka in pridobivanja novih vernikov do obiskovanja bolnikov in zbiranja pomoči. *»Reveže in bolnike obiskujejo in jim nudijo pomoč udje 3.reda in članice Marijine družbe. Pred Božičem in pred Veliko nočjo se jih za praznike obdaruje z denarjem in živili, ki jih zgoraj imenovani zberejo pri premožnejših slojih.«*¹⁵³

Ker so seveda v župnijo prihajali tudi veri in cerkvi nasprotni listi (katerih število in verjetno tudi naročniki poimensko, je bilo župniku natančno znano – *»...Večernik 20, Delavska politika 50, Domovina 40, Jutro 13...«*)¹⁵⁴, so okrog novega leta pošiljali fante in dekleta po hišah in družinah, da so zbirali nove naročnike na *»... Slovenskega Gospodarja, Slovenca, Domoljuba, Slovenski dom, na knjige družbe Sv. Mohorja in*

¹⁵² Prav tam.

¹⁵³ Poročilo o dekanijski vizitaciji Maribor - desni breg za leto 1939.

¹⁵⁴ Prav tam.

nabožne liste.»¹⁵⁵ Katoliško in nabožno časopisje je bilo v župniji precej razširjeno in je presegalo število nasprotnega časopisja. »*Najbolj razširjena in priljubljena je Nedelja.*«¹⁵⁶

3.2.4 MORALNO STANJE ŽUPNIJE

Z moralnim stanjem župnije so bili v dekaniji zadovoljni in tudi župnik Oblak večjih pripomb ni imel. Dobre so bile kmečke in večji del delavskih družin, slabše pa so bile družine v trgu in nekatere »...*majerske*...« družine, ki so živele na »...*tzv. hubah – propadlih kmetijah.*«¹⁵⁷ Vidne napake in razvade v župniji naj bi bile: »...*verska brezbržnost, strankarstvo, divji zakoni, bela kuga, pijančevanje in preklinjanje*...«.¹⁵⁸

Letno je bilo v župniji okrog 80 rojstev, od tega 12 - 15 izvenzakonskih.¹⁵⁹ Razlog za to je bil v velikem številu t.i. »*konkubinatov*«¹⁶⁰. Župnik Janez je v svojem poročilu zapisal: »*Ob nastopu župnije jih je bilo 23. Ker z osebnim posredovanjem in prigovarjanjem pri v konkubinatih živečih nisem uspel, sem se obrnil za pomoč in posredovanje na sreško načelstvo Maribor desni breg. Gospod sreški načelnik mi je šel na roko in je ob svojih uradnih dnevih v trgu pozval konkubinarje v uradni lokal ter vplival tudi na župane in občinske odbornike, da so vsaj nekaj storili, da se je zmanjšalo njihovo število na 7. Ako bi občine nastopale resno in odločno, bi se ta sramotni madež župnije lahko docela odpravil in izbrisal.*«¹⁶¹

Tatvin, preteпов in pobojev s strani domačinov naj ne bi bilo.¹⁶²

¹⁵⁵ Prav tam.

¹⁵⁶ Prav tam.

¹⁵⁷ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

¹⁵⁸ Poročilo o dekanjski vizitaciji Maribor desni breg za leto 1939.

¹⁵⁹ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

¹⁶⁰ Konkubinat – skupno življenje moškega in ženske v izvenzakonski zvezi, priležništvo.

¹⁶¹ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

¹⁶² Prav tam.

3.3 SKRB ZA ŽUPNIJO

Janez Oblak je ob nastopu svojega službovanja v lovrenški župniji našel velike dolgove na cerkvi in posojilnici, velik dolg na novih zvonovih, cerkvene račune za pet let v zaostanku, dve podružnični cerkvi in nekaj objektov gospodarskih poslopij domala v razsulu. *»Zaupal je v božjo pomoč in ni bil osramočen. Za čuda hitro se je postavil na noge, posebej v gospodarskem oziru, saj je bilo posestvo opustošeno.«*¹⁶³ Veliko je delal za ureditev dolgov, za ponovno poslovanje Kmečke hranilnice in posojilnice ter za vzdrževanje župnijskih poslopij, ki jih je bilo leta 1927 kar devet in so bile del nekdanje obširne meniške naselbine.¹⁶⁴

Na začetek Oblakovega župnikovanja spada organizacija in popravilo strehe podružnične cerkve sv. Ignacija, ki je bila zadnjikrat prekrita okrog 1864 leta.¹⁶⁵ Sledila je prenova kipa sv. Miklavža v trgu (1929 leta), prenovljen pa je bil tudi tabernakelj na glavnem oltarju župnijske cerkve. Velika sredstva za ureditev razmer so prispevali farani, *»...ki veliko in radi darujejo za cerkev in vobče za dobre namene.«*¹⁶⁶ V prvih petih letih po prihodu župnika Janeza Oblaka v Sv. Lovrenc so župljani izredno veliko darovali za odplačilo dolga na zvonovih, za prenovitev tabernaklja in dveh moštranc, za nabavo zastav, za prenovitev znamenja sv. Nikolaja v trgu, za popravilo stolpne ure, za temeljito prenovo zunanjščine župnijske cerkve in dveh podružnic itd. *»Popravilo se je farno cerkev, podružnico Sv. Križ v trgu in Sv. Ignacij na Rdečem bregu... Za vse omenjeno so plačali farani – zadnjega leta nad 200 000 dinarjev.«*¹⁶⁷

Med okupacijo je bil uničen gasilski dom, Katoliški društveni dom, hotel Jelen in poštno poslopje (nekdanja cerkvena hiša, last Križne cerkve).

¹⁶³ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.116.

¹⁶⁴ Prav tam.

¹⁶⁵ Prav tam.

¹⁶⁶ Škofijski arhiv Maribor, Promemoria – pismo Janeza Oblaka.

¹⁶⁷ Prav tam.

Sama cerkev svetega Križa je bila zelo poškodovana: »*Uničena so bila vsa okna, vrata, streha, električna napeljava, poškodovana oba stranska oltarja.*«¹⁶⁸ Župnišče je zasedel Heimatbund, kasneje pa je bilo v njem nemško vojaštvo. »*Stavba sama je bila precej porušena, vsa zunanja okna razbita, vrata poškodovana.*«¹⁶⁹ Veliko škodo je okupator seveda storil tudi s požigom knjižnic, rešile so se le redke knjige.¹⁷⁰

Leta 1945 je temeljito popravilo doživela Križna cerkev v trgu, za katero je večino denarnih sredstev zbralo ljudstvo.¹⁷¹

Leta 1947 je župnik Oblak aretiran in obsojen s strani nove oblasti. Ko se vrne iz zapora (leta 1950), je star že krepko čez 60 let. »...*bili so težki časi, denarja ni bilo, pa tudi smel nisi nič. Vsak dinar v cerkvi so prešteli, včasih tudi odnesli.*«¹⁷² Starost, povojne razmere in oblast so mu odvzele pogum, pa tudi okolje je bilo zelo sovražno do dela. Lepše njive in dele cerkvenega posestva je oblast zaplenila, ostalo je le nekaj slabše zemlje v neposredni bližini cerkvenih poslopij. Sam ni več delal – pobude so v tej smeri prevzeli njegovi kaplani, je pa vsak dinar porabil za plačevanje ljudi, ki so pomagali cerkvi.¹⁷³

Leta 1951 so na Rdečem Bregu pri podružnici sv. Ignacija blagoslovili 120 kg težak zvon.¹⁷⁴

Leta 1954 je bila na novo prepleskana pločevina na zvoniku in cerkveni strehi ob zvoniku, popravljena je bila cerkvena ura, pobeljena notranjost

¹⁶⁸ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.121.

¹⁶⁹ Prav tam.

¹⁷⁰ Prav tam.

¹⁷¹ Prav tam.

¹⁷² Po pripovedovanju Jožeta Turineka (zapis pogovora hrani avtor).

¹⁷³ Prav tam.

¹⁷⁴ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.123.

pokopališke kapele, zamenjana razbita okna.¹⁷⁵ V tem času so znova obnovili zvonik sv. Ignacija ter pri sv. Križu v trgu in na prezbiteriju župnijske cerkve menjali vso škrljasto streho. V župnijo je prišel mlad in ambiciozen kaplan Friderik Kolšek¹⁷⁶, ki je uredil vso električno napeljavo v župnijski cerkvi. Posredoval je za denarno pomoč, da so lahko leta 1963 uredili novo veroučno učilnico pri sv. Križu v trgu (povečali in uredili so staro zakristijo).¹⁷⁷

Med leti 1950 in 1960 je agrarna reforma odvzela župnijskemu uradu Sv. Lovrenc na Pohorju čez 20 hektarjev obdelovalne zemlje nekdanje benediktinske posesti.¹⁷⁸

V letih 1964 – 1965 so obnavljali podružnično cerkev sv. Radegunde, ki je bila v zelo slabem stanju. Več kot 45 let je ni nihče obnavljal, saj je bila last nekdanje trške občine Sv. Lovrenc na Pohorju in nato krajevne skupnosti Lovrenc na Pohorju – občina Maribor – center. Cerkevno predstojništvo se je zavzelo za obnovo in jo je ob pomoči mednarodne Karitas iz Rima tudi dokončalo. Prekrita je bila streha, položen nov tlak v ladji in zakristiji, oba prostora sta bila tudi delno prepleskana, zunanjščina cerkve pa na novo pobeljena.¹⁷⁹

¹⁷⁵ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.124.

¹⁷⁶ Kaplan med leti 1957 in 1960 (Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.132).

¹⁷⁷ Jože Mlinarič, Anton Ožinger, Zvone Podvinski, Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991, Lovrenc na Pohorju 1991, str.124.

¹⁷⁸ Prav tam.

¹⁷⁹ Prav tam.

PRILOGE:

Priloga 1: Slavnostni govor

Priloga 2: Promemoria – pismo Janeza Oblaka

Priloga 3: Kupoprodajna pogodba

Priloga 4: Vizitacijsko poročilo

Priloga 5: Vizitacijski zapisnik – formular

Priloga 6: Izkaz o službovanju

Priloga 7: Naslovna stran igre Podrti križ

Priloga 8: Naslovna stran igre Izgubljena ovca

Priloga 9: Naslovna stran veseloigre Dva para se ženita ali Gonja za srečo

Priloga 10: Vabilo na predstavo igre Bele vrtnice

Priloga 11: Vabilo na predstavo igre Bela ciganka

Priloga 12: Vabilo na predstavo igre Kristusovo trpljenje – pasijon

Priloga 13: Vabilo na predstavo igre Ženitev

Priloga 1: Slavnostni govor

*(fotokopija slavnostnega govora kaplana Jožeta Tovšaka ob pogrebu
Janeza Oblaka, original hrani Jože Tovšak)*

Spoštovani!

Blagovestnik Luka poroča: Potem je Gospod določil še drugih dvainšedemdeset in jih pred seboj poslal po dva in dva v vsako mesto in kraj, kamor je hotel sam priti./Lk 10,1/

Dobri gospod župnik! Tudi vi ste bili poslani po Cerkvi-mističnem Kristusu v kraje dušnega pastirstva s sobrati-duhovniki. Delovali ste vedno v župnijah, kjer sta bila po dva in dva duhovnika. Tako smo se tudi ob vas v župniji Sv.Lovrenca razvrstili in z vami sodelovali deseteri kaplani. Naše skupno sodelovanje z Vami je bilo deležno psalmistovega blagoslova: Kako dobro in prijetno je, kjer bratje prebivajo skupaj.- Kjer je dobrota in ljubezen, tam je Bog. Presajali ste v naša mlada duhovniška srca več z zgledom kot z besedo ali opomini: rožo ljubezni do župnije in vernikov, cvetko veselja do branja dobrih knjig in spoštovanja lepega materinega jezika, vsajali ste zingelen zvestobe in upanja v Kristusovo Cerkev in krajevnega škofa, utrjevali ste v nas vrtnico ljuhezní do evharističnega Prijatelja, ki smo ga danes iz slovenskega bogoslužnega molitvenika častili in brali tele besede: Če boš čisto, sveto in pravično živel, boš mogel videti Boga. Predvsem pa mora biti v tvojem srcu vera in strah božji, potem boš lahko /razodeto besedo/ razumel. Ko boš slekel umrljivost in si nadel neumrljivost, boš gledal Boga po meri svojih zaslug. Bog bo namreč tvoje umrljivo telo obudil, ga združil z neumrljivo dušo, in tedaj boš postal nesmrten. Tedaj boš mogel gledati Neumrljivega, seveda če boš tu/na zemlji/vanjsi veroval./SkofvTeofil iz Antiohije./sreda 3.post.t. Ob tem branju sem danes zjutraj mislil na vas pri Mariji v Puščavi, ki ste jo vi tako radi obiskovali. Danes zjutraj je prišel v Marijino cerkev v Puščavo 87 letni romar in mi je rekel: Dolga desetletja že hodim v to cerkev. Prišel sem k Mariji, da pomolim za dobrega in zvestega spovednika šentlovrenškega župnika g.Oblaka. Toliko let sem vstopal k njim v spovednico. Tako so razumeli človeka in ga znali potolažit in napolnit z novim upanjem. Naj ob Mariji uživajo večno veselje!

Tudi v imenu vseh številnih romarjev in župnije sv.Marije v Puščavi prisrčna zahvala. V soboto na god Sv.Jožefa bomo na prvem romarskem shodu ob 10 uri darovali sv.mašo za vaš dušni mir in zahvalo. Mi pa z vami, gospod župnik, danes pojemo: Pojte Gospodu novo

Priloga 2: Promemoria – pismo Janeza Oblaka

*(fotokopija prve in zadnje strani pisma Janeza Oblaka naslovljenega na
dekanjski urad Maribor desni dravski breg leta 1931, original hrani
Škofijski arhiv Maribor)*

Pro memoria!

Župnija Sv. Lovrenca na Doborju - kraj nad Mariborom, ali pri Mariboru, tudi ob Slovenski železnici, prvotno in župnija je bilo Sv. Lovrenca v Buševcih - šteje 3000 duš in sorazmerno številni katoličani.

Župnik Janez Oblak, posvečen 25./7. 1912 od prejšnjega, blagopokojnega klerika in škofa Mihaela Napotnika v Mariboru v 3. letniku bogoslovnih študij, je od 1. avgusta 1913 služboval kot kaplan in katehet največ po lepih Slovenskih goricah. Od 15. avgusta 1917 do 1. junija 1921 - v doli hudih narodnih bojev, ki so se vsili v tukajšnjem prenemirnem kraju z odpadniki - je bil kaplan in po odhodu g. župnika Friderika Slovata - provizor v tukajšnji župniji Sv. Lovrenca. Do raznih neuspeših kompetencij je zaprosil tudi za razpisano mesto župnika v šentlovenski župniji, ki se mu je poddelilo. Službo je nastopil 1. decembra 1925. Instaliran, je bil istega dne jutraj v delnjski cerkvi Sv. Magdalene v Mariboru od prii. g. delnjskega Antona Stergarja. - Sprejel je nasebne, ki se nje zdi danes - po preteku 5 in 1/2 leta - ogromno, nepremagljivo, kaklo da se čudi, kaklo ga je zmogel. Ne oziroma se na proteste zoper njegovo imenovanje tukajšnjim župnikom od strani tistih takozvanih nemirjev, večinoma katoličanov le po imenim in listni knjigi - zrtu bivšega staroavstrijskega režima ne glede na razvane razmere po nemirni nesrečni smrti župnika - prednika, v. g. Viktorja Greglej - kar je oboje podrobneje opisano v župnijski kroniki let 1925 in 1926 - je ob nastopu službe našel velike dolgove na cerkvi in posojilnici, velike dolga na novih zvonovih, cerkveni računi za 5 let praostanli, dve podružni cerkvi in nekaj objektov gospodarskih poslopij domalav razsuli in z božjo pomočjo je velik del teh nedostatkov odpravil in težave premagal,

Priloga 3: Kupoprodajna pogodba

(fotokopija pogodbe o prodaji rojstne hiše Janeza Oblaka, original je last Vincenca Hafnerja)

Prijavljeno v surho odmere / taks
in pristojbin pod pr. vp. št. 964

Davčna uprava Škofjaloka
dne 21. IX. 1931 19

Lapisnika št. 826/A.d.
dne 22. IX. 1931 pr. vp. št. 600

Davčna uprava Škofjaloka

Kupna pogodba

katero sta sklenila in dogovorila Oblak Marija, po-
sestnica na Godešiču št.2 prej št.61 kot prodajalka
in Hafner Vincenc, posestnik na Godešiču št. 38 prej 65 kot
kupec, sledeče:

I.

Oblak Marije prodaja in odstopa v last Hafnerju Vincencu,
ki kupi in prevzame, svojo hišo na Godešiču št.2 prej
št.61 stavbena parcela 93 ter njive parc. 292/1, 292/2
in 170/2 vse vložka 135 k.o. Godešič, z vsemi pravicami
in dolžnostmi, s katerimi je do sedaj sama te nepremič-
nine posedovala in uživala ali pa v to pravico imela,
ter dovoljuje, da se sme vknjižiti lastninska pravica
tu prodanih nepremičnin za kupca Hafnerja Vincenca.

II.

Obojestransko dogovorjena kupnina znaša 12.000 Din-

Priloga 4: Vizitacijsko poročilo

(fotokopija poročila o vizitaciji dekanije Maribor desni dravski breg za leto 1940, original hrani Škofijski arhiv Maribor)

Gorvsko-odkanijski vritarji.

- Novo streljo nad zakristijo z macesnovij desic. Dmgo je v rebi. - Pri Urajenini zavarovalnici v Ljubljani za ^{zavarovalni} zavarovalnina plačana.
- Cerkev ima 5 altarijev, ki so opremljeni po cerkvenih predpisih. Sakramentalij je stari vtihli, njegova notranjost ustreza predpisom. Za novo novo in predsto. Zapravljeno je plati. - Cerkev je pometa vsako nedeljo in pred vsakim zapovedanim praznikom. Gornja centrat v letu.
- Zupnijska cerkev ima zemljišč. Godnišnica ^{sv. Geriz} 3 njive in sturmi, ki se daje v najem za 3 leta.
- Razen ograje - zidu - nadstropja - je pokopališče v dobrem stanju. Za posebne grobove znaša grobnina din 250 - heredita ne gode. Za male obnove, nekline in samomortelje je prost, dostojen prostor.
- Pri nadarbinskih pastozijah se paznoljale strelje, kar po vizari, nime poslobovali. - Nadarbinska pastozija zavarovana pri Urajenini zavarovalnici v Ljubljani. Zavarovalnina je plačana. Nadarbinska obdeluje 1/3 zemljišča, v lastni reži, drugo daje v najem. Novega gospodarskega načrta še ni. Pri selanju se ravna po starem. Najnovejši nadarbinski inventar potrjen dne 6/8. 1934 št. 2859/31. Inventar se spopolnjuje.
- Najnovejši cerkveni inventar potrjen 6/8. 1934 št. 2859/31. m. p. spopolnjuje. zadnji cerkveni račun potrjen 3. 1. 1940 št. 119 - hlmati z računom obnovega zaroda. Cerkevna blaginjava in ukonica potrjeni pred tremi leti.
- Sv. masa in pridiga vsako nedeljo in zapovedan praznik ob 6^h zjutraj in ob 10^h dopoldne. Službe božje se nedežuje polovica polovinskih otrok in dve tretjini odraslih. Obisk popoldanske službe božje je slab. Vsako prvo nedeljo v mescu namk za Marijino dnstvo, vsako drugo nedeljo - popoldne - namk za 3. red, ostale nedelje popoldanski križanski namk. Med službo božjo ostaja zinaj centne 5-10 lantov. Ob čam krajnje se trinitam plinim nedelja s blaženskim opravi. Bilčnost za poverci se mudi vernikom vsako jutro pred in popoldne ob sobotnih tih na večer. Velikonočno dolžnost spopolnjuje z faranom.

Priloga 5: Vizitacijski zapisnik – formular

(fotokopija zapisnika o vizitaciji dekanije Maribor desni dravski breg za leto 1934, original hrani Škofijski arhiv Maribor)

Martha A. W.

Priloga 6: Izkaz o službovanju

*(fotokopija izkaza o službovanju Janeza Oblaka, original hrani Škofijski
arhiv Maribor)*

I z k a z o službovanju častitega gospoda <i>Oblak Janez</i>												
Rojstva				Ordinacije				Je služil				
kraj	dan	mesec	leto	kraj	dan	mesec	leto	kot	v župniji	v dekaniji	od	do
<i>Gorlesci na Kranjskem</i>	<i>22. julija</i>	<i>1886</i>		<i>25. julija</i>	<i>1912</i>			<i>Prokoplan ob. župniji</i>	<i>Prokoplan</i>		<i>1. avg. 1913</i>	<i>15. avg. 1912</i>
								<i>ob. župniji</i>	<i>Prokoplan</i>			<i>1. avg. 1912</i>
								<i>na ob. župniji</i>	<i>Prokoplan</i>		<i>16. " 1917</i>	<i>31. avg. 1920</i>
								<i>provisor</i>	<i>altto</i>		<i>1. sept. 1920</i>	<i>28. febr. 1921</i>
<i>Obala cerkev v Mariboru</i>								<i>Prokoplan</i>	<i>altto</i>		<i>1. marca 1921</i>	<i>31. maja 1921</i>
								<i>ob. župniji</i>	<i>Prokoplan</i>			
								<i>na ob. župniji</i>	<i>Prokoplan</i>		<i>1. junija 1921</i>	<i>30. nov. 1925</i>
								<i>na ob. župniji</i>	<i>Prokoplan</i>		<i>1. 12. 1925</i>	

Priloga 7: Naslovna stran igre Podrti križ

*(fotokopija naslovne strani Oblakovega prevoda igre Podrti križ, knjižico
hrani Univerzitetna knjižnica Maribor)*

J. G. ROSA-J. O.:

PODRTI KRIŽ

SLIKA IZ ŽIVLJENJA V ŠTIRIH DEJANJIH IN ENI MEDIGRI

1937

TISK TISKARNE SV. CIRILA, MARIBOR - PREDSTAVNIK A. HROVATIN

Priloga 8: Naslovna stran igre Izgubljena ovca

*(fotokopija naslovne strani Oblakovega prevoda igre Izgubljena ovca,
knjižico hrani Univerzitetna knjižnica Maribor)*

IZGUBLJENA OVCA

IGRA V TREH DEJANJIH

PO ČEŠKEM IZVIRNIKU ZA ODER PRIREDIL J. O.

1936

***Priloga 9: Naslovna stran veseloigre Dva para se ženita ali
Gonja za srečo***

*(fotokopija naslovne strani Oblakovega prevoda veseloigre, knjižico hrani
Univerzitetna knjižnica Maribor)*

DVA PARA SE ŽENITA

ALI

GONJA ZA SREČO

LJUDSKA VESELOIGRA IZ SODOBNEGA ŽIVLJENJA
V TREH DEJANJIH

PO ČEŠKEM IZVIRNIKU ZA ODER PRIREDIL

J. O. *Sal*

MARIBOR 1939

TISKALA IN ZALOŽILA TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU
PREDSTAVNIK ALBIN HROVATIN

Priloga 10: Vabilo na predstavo igre Bele vrtnice

*(kopija vabila, Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu
od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996.)*

Kmetško bralno društvo Sv. Lovrenc na Poh.

vprizori

na Štefanovo, dne 26. decembra 1931
ob 15. (3.) uri pop. v društvenem domu

igro

BELE VRTNICE

SLIKA IZ ŽIVLJENJA V ŠTIRIH DEJANJIH

O S E B E :

Alma Plavec, vdova tovarnarja

Leon, njen sin

Debeljak, knjigovodja

Dr. Dobrota

Peter Polž, gostilničar »Pri vranici«

Amanda, njegova žena

Hilda, njena vnukinja

Viljem, gozdar, Hildin zaročenec

Gosar, skopuh

Beika, hišna pri gospej Plavčevi

Kristina, sobarica

VSTOPNINA: Sedeži: I. vrsta Din 8.—, II. vrsta Din 6.—,
III. vrsta Din 4.—, stojšča Din 3.—

K obilni udeležbi vabi

odbor

Društvena knjižnica je v mežnariji - Odprta je vsako nedeljo
po rani in pozni sv. maši Dostopna je vsakomur

Priloga 11: Vabilo na predstavo igre Bela ciganka

*(kopija vabila, Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu
od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996.)*

Kmetško bralno društvo Sv. Lovrenc
na Pohorju

v p r i z o r i

v nedeljo, dne 5. novembra 1933 v dvorani
Društvenega doma romantično igro

Bela ciganka

Igra je čudovito lepa. Ima štiri dejanja,
predigro in spremembo v tretjem dejanju

Začetek ob 15. uri
(ob treh popoldne)

V s t o p n i n a :
I. vrsta Din 8⁻, II. vrsta Din 6⁻, III. vrsta Din 4⁻,
stojišče Din 3⁻

Vljudno vabljeni!

***Priloga 12: Vabilo na predstavo igre Kristusovo trpljenje -
pasijon***

*(kopija vabila, Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu
od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996.)*

Kmetsko bralno društvo Sv. Lovrenc na Poh.

vprizori

dne 18., 19. in 25. marca 1934

KRISTUSOVO TRPLJENJE PASIJON

v 8 slikah (dejanjih) v Društvenem domu ob 3^h popoldne

Vse osebe nastopajo v starih rimskih in judovskih oblekah. — Predprodaja vstopnic v kaplaniji; za predstavo dne 19. marca 1934 tudi v Puščavi pri g. organistu, v Ribnici v gostilni Petrun

Cena vstopnic: I. vrsta Din 8.-
II. vrsta Din 6.-, stojšče Din 4.-

Po posameznih slikah se ne ploska

Prijazno vabimo

Ali ste že naročeni na »Nedeljo?« Vsak mesec ima kot prilogo »Kronika župnije Sv. Lovrenc na Poh.« Na željo jo Vam prinašamo na dom. Naročajte knjige družbe sv. Mohorja Za Din 20.- šest lepih knjig

Priloga 13: Vabilo na predstavo igre Ženitev

*(kopija vabila, Sonja Wolfgruber, Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu
od 1925 do 1951 leta, Lovrenc na Pohorju, april 1996.)*

Kmetško bralno društvo Sv. Lovrenc na Pohorju

Vaše blagorodje!

Kmetško bralno društvo Sv. Lovrenc na Pohorju Vam želi
srečno in blagoslovljeno Novo leto 1934. Obenem Vas
vljudno vabi na praznik Sv. Treh Kraljev v Društveni dom

kjer vprizori

ob 15. uri (ob treh popoldne)

svetovnoznano veseloigro

„ŽENITEV“

Igra ima troje dejanj. Spisal jo je znameniti ruski pisatelj Gogolj.

Vstopnina:

1. vrsta Din 8.—, 2. vrsta Din 6.—, 3. vrsta Din 4.—,
stojišče Din 3.—.

Naročajte in čitajte »Nedeljok«. V cerkvi jo lahko dobite vsak
dan za 50 para.

LITERATURA:

Monografske publikacije:

1. Enciklopedia Slovenije. (1993). Ljubljana: Mladinska knjiga.
2. Guček, M. (1982). Bojna pot Šerčerjeve brigade. Ljubljana: Partizanska knjiga.
3. Kronika župnije Sv. Lovrenc nad Mariborom od leta 1903.
4. Kurnjek, B., Maučec, M. in Mozetič I. (1999). ACTA ECCLESIASTICA SLOVENIAE 21, Dnevno časopisje o duhovniških procesih na Slovenskem. Ljubljana: Inštitut za zgodovino Cerkve pri teološki fakulteti Univerze v Ljubljani.
5. Mlinarič, J., Ožinger, A., Podvinski, Z. idr. (1991). Lovrenc na Pohorju skozi stoletja 1091 – 1991. Lovrenc na Pohorju: KS Lovrenc.
6. Mikuž, M. (1970). Zgodovina slovenskega osvobodilnega boja. Ljubljana: Prešernova družba.
7. Pavli, Š. (2001). Kronika župnije Reteče. Reteče: Tiskarna Schwarz.
8. Priročni krajevni leksikon Slovenije. (1996). Ljubljana: DZS.

Polpublikacije:

1. Wolfgruber, S. (1996). Kultura in ljubiteljsko igranje v Lovrencu od 1925 do 1951 leta (raziskovalno poročilo). Lovrenc na Pohorju.
2. Miglič, D. (1998). Izgnanci iz Lovrenca na Pohorju (raziskovalno poročilo). Lovrenc na Pohorju.

Serijske publikacije:

1. JZ, (25.marec 1977). Služil sem narodu. Družina, letnik XXVI, št.13, str.7.
2. Žalar, A., (junij 1977). Janez Oblak. Glasnik CMD, leto VII, št.2, str.69 -71

Arhivi in knjižnice:

1. Škofijski arhiv Maribor
2. Arhiv republike Slovenije
3. Univerzitetna knjižnica Maribor

Ustni viri (zapis pogovora hrani avtor):

1. Jožef Tovšak
2. Jožef Turinek
3. Štefka Pušnjak
4. Marija Rakovnik
5. Vincenc Hafner